

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Současná migrační krize a její dopady na EU

The Current migration crisis and its impact on the EU

Vítězslav Krouza

Plzeň 2017

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vítězslav KROUZA**

Osobní číslo: **K13B0214P**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management obchodních činností**

Název tématu: **Současná migrační krize a její dopady na EU**

Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracujte teoretická východiska pro výzkum problematiky migrace.
2. Charakterizujte současnou migrační vlnu v Evropské unii.
3. Analyzujte přístup Evropské unie k řešení migrační vlny.
4. Zhodnoťte dopady migrační krize na EU a její soudržnost.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40-60**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **JANÁČKOVÁ, Stanislava a kol.** *Masová migrace: Záchrana, nebo zkáza Evropy?* 1. vyd. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-007-7.
- **PALÁT, Milan.** *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy.* 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2015. ISBN 978-80-7418-230-3.
- **SCHEU, Harald Christian.** *Aktuální otázka migrační politiky Evropské unie.* 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2010. ISBN 978-80-7408-031-9.
- **PALÁT, Milan.** *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii.* 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-228-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Kunešová**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: **21. října 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2017**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tluchoň, Ph.D.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma
„Současná migrační krize a její dopady na EU“
vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití
pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

V Plzni dne

Podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat především Ing. Haně Kunešové, která byla vedoucí mé bakalářské práce, za čas, rady a připomínky bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

Úvod.....	9
1 Mezinárodní migrace.....	10
1.1 Typologie migrace.....	10
1.2 Migrace dle EU	11
1.3 Determinanty vzniku migrace	12
1.3.1 Revensteinovy zákony.....	12
1.3.2 Push a pull model	13
1.3.3 Ekonomické modely vzniku migrace	14
1.3.4 Finanční motivy.....	17
2 Evropská unie	18
2.1 Instituce EU	18
2.1.1 Evropská komise	18
2.1.2 Rada EU	19
2.1.3 Evropský parlament.....	20
2.1.4 Evropský soudní dvůr.....	20
2.1.5 Evropská rada.....	20
2.1.6 Agentura Frontex.....	20
2.2 Společný rozpočet EU	21
2.2.1 Roční rozpočet, víceletý finanční rámec a proces schvalování.....	22
2.2.2 Výdaje z rozpočtu v souvislosti s migrační krizí	23
2.3 Pravomoci EU	23
2.3.1 Pravomoci EU v oblasti migrace.....	24
3 Jednotný trh EU.....	26
3.1 Dopady migrace v modelu duálního trhu práce	26
3.2 Současný stav na trhu práce v EU	27

3.3 Dopady migrace na jednotný trh EU	29
4 Schengenský prostor	31
4.1 Znovuzavedení kontrol na hranicích	32
4.2 Dopady migrační krize na Schengenský prostor	33
5 Azylová a migrační politika EU	35
5.1 Vývoj migrační politiky v EU	35
5.1.1 Dublinský systém	36
5.1.2 Okamžitá opatření	36
5.2 Evropský program pro migraci	37
5.2.1 Dlouhodobá strategie a financování	37
6 Současná migrační krize	39
6.1 Původ migrační krize	39
6.2 Pull model současné migrační krize	40
6.3 Statistiky současné migrační krize	41
6.3.1 Statistiky legální migrace	42
6.3.2 Statistiky nelegální migrace	44
6.4 Integrace migrantů	44
6.4.1 Indikátory pracovního trhu	44
6.4.2 Vzdělání migrantů	45
6.4.3 Sociální začlenění	46
6.4.4 Změny migrace do EU v posledních letech	46
6.5 Dopad migrační krize na EU	47
6.5.1 Ekonomické dopady	47
6.5.2 Sociální dopady	48
6.6 Přístup vybraných států	50
6.6.1 Německo	50
6.6.2 Česká Republika	51

6.7 Dopady migrace na soudržnost Evropské unie	52
Závěr.....	54
Seznam tabulek	56
Seznam grafů.....	56
Seznam obrázků	56
Seznam použité literatury.....	57

Úvod

Současná migrační krize je téma, které dělí Evropu na dva proudy, proimigrační a protiimigrační. Takto rozdělena je společnost, vlády jednotlivých zemí a rovněž Evropská unie jako celek. Dopady migrace na Evropskou unii (dále jen EU) nejsou samozřejmě jednoznačné a vzhledem k rozsáhlosti tohoto problému jsou i velice těžce sledovány a vyhodnocovány.

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit dopady současné migrační krize na Evropskou unii a její ekonomickou a politickou stabilitu.

Práce zpracovává teoretická východiska pro problematiku migrace v Evropské unii v následující struktuře. První část práce se zabývá především typologií migrace a důvody vzniku migrace, které jsou ukázány na ekonomických a sociálních modelech. V rámci Evropské unie jsou krátce představeny orgány EU, jejich činnost a pravomoci v oblasti migrace, jednotný trh EU a Schengenský prostor.

Další část práce se zabývá analýzou přístupu Evropské unie, konkrétně tím, jak se vyvíjela migrační politika, které úmluvy určují vývoj migrační politiky, jak reagovala Evropská unie na migrační krizi a jakou zvolila strategii.

Následuje charakteristika současné migrační vlny a její původ. Součástí jsou především statistiky množství migrantů, jak legálních, tak nelegálních, jejich začlenění na trhu práce a ve společnosti. Dále je rozebrán vývoj migrační vlny v posledních letech.

Poslední část práce zhodnocuje dopady migrační krize na Evropskou unii, její soudržnost, ekonomickou a sociální situaci.

Ačkoliv je migrace přirozeným aspektem civilizačního vývoje již od počátku lidské existence, současná migrační vlna má poněkud specifické aspekty, než měla jakákoliv jiná migrační vlna v minulosti.

Při zpracování práce jsem vycházel především z prací autorů Milana Paláta a Stanislavy Janáčkové, vzhledem k opačným názorovým pólům těchto autorů, dále ze statistik Eurostatu, Českého statistického úřadu a mnoha internetových zdrojů, především oficiálních zpráv orgánů Evropské unie a agentury Frontex.

1 Mezinárodní migrace

První kapitola se zaměřuje na základní charakteristiky mezinárodní migrace, vymezení základních pojmů a typů migrace, určení determinantů vzniku migrace a popis různých modelů, které mohou být při studiu migrace využity.

Dle Paláta (2014) je pojem migrace spojen s přemísťováním osob přes hranice, často se změnou bydliště na kratší či delší dobu případně natrvalo. Jedná se o geografický pohyb jednotlivců či skupin, ale i o mobilitu osob v rámci užšího nebo širšího geografického prostoru.

Matoušek (2003) považuje migraci za stěhování obyvatel z jednoho regionu či země do jiného regionu či země.

Je tedy zřejmé, že migrace souvisí s pohybem obyvatelstva, který je časově a prostorově vymezen a často souvisí se změnou bydliště.

1.1 Typologie migrace

Migraci lze členit dle nejrůznějších kritérií. Pro účely této práce je důležité vymežit především typologii, kterou využívá Evropská unie a rozdělení dle autorů, které je relevantní k pochopení různých typů migrace.

Podle Rolný a Lacina (2001) je důležité rozlišovat dle doby trvání **mobilitu** a **migraci**. Mobilitou se chápe veškerý pohyb osob, i krátkodobý, obsahující různou periodicitu, účel, směr a vzdálenost. **Migrace** je užší pojem, který značí spíše dlouhodobý přesun, který je často spojen se změnou bydliště.

Matoušek (2003) rozlišuje migraci dle státních hranic na **vnitrostátní**, která je charakteristická pohybem obyvatelstva uvnitř státních hranic a **mezinárodní**, což je proces, při kterém dochází k dlouhodobému či krátkodobému přesunu jednotlivců či skupin lidí přes hranice země.

Tito dva autoři vymezili pro účely této práce nejdůležitější typologii migrace, a to mezinárodní migraci, jako pojem, který značí **dlouhodobý přesun přes hranice státu**.

Zajímavý náhled na typologii migrace nabízí Henig (2007), který rozdělil migrační kritéria v podobě **lokalizace**, kritéria **příčiny** a kritéria **časovosti**.

Kritérium lokalizace rozlišuje migraci na **mezinárodní** a **interní**. Mezinárodní lze sledovat v kontinentálním (až regionálním) nebo mezikontinentálním měřítku, interní migrace probíhá v rámci jednoho státu a lze dále členit na regionální, nebo lokální.

Kritérium příčiny, rozlišuje migraci na dobrovolnou a nedobrovolnou. **Dobrovolná** je definována jako akt vědomé volby, kdy se jedná především o migraci pracovní, řetězovou (slučování rodin) nebo za účelem studia apod. **Nedobrovolnou** migraci je důležité členit na vnučenou či vynucenou. Vynucená migrace vzniká v důsledku nepříznivých enviromentálních podmínek, vnučená vzniká, když někdo získá moc donutit druhé migrovat (např. v období válek, sociální inženýrství apod.).

Kritérium časovosti sleduje, zda se jedná o permanentní či dočasnou migraci.

Poslední důležité členění nabízí například Demuth (2004), který dělí migraci podle množství osob na migraci **individuální, kolektivní a masovou**. A dále také podle legálnosti na migraci **legální a nelegální**.

1.2 Migrace dle EU

Evropská unie vychází z Ženevské a Dublinské úmluvy a vymezuje několik typů migrantů. Toto dělení slouží pro účely migrační politiky při udělování víz a povolení k pobytu na území EU.

Definice uprchlíka, který má právo na azyl, vychází z Ženevské úmluvy z roku 1951. „*osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo odmítá vzhledem ke shora uvedeným obavám, ochranu své vlasti.*“ (Euroskop, 2016)

Je ovšem rozdíl mezi pojmy uprchlík a **ekonomický migrant**. Ekonomický migrant je osoba, která odchází dobrovolně do jiného státu v očekávání zlepšení své ekonomické situace, vzdělání nebo z rodinných důvodů apod. (Lidská práva)

Dále dle Dublinské úmluvy lze definovat **cizince** jako každou jinou osobu než příslušníka daného členského státu a **žadatele o azyl**, což je cizinec, který podal žádost o azyl, o kterém ještě nebylo definitivně rozhodnuto (Euroskop 2016)

Aby byl cizincům povolen vstup na území EU, musí jim být uděleno vízum (vstupní nebo tranzitní), azyl nebo povolení k pobytu.

Povolení k pobytu je každé povolení opravňující cizince k pobytu na území státu, který toto povolení vydá. Povolení k pobytu ovšem není vízum a není ani povolením k pobytu během projednávání žádosti o azyl. (Euroskop 2016)

Vstupní vízum je povolení vstupu cizince na území daného státu, který toto povolení vydá.

Tranzitní vízum je povolení pro přesun po území státu, který toto povolení vydá (Euroskop, 2016).

Azyl neboli právní ochrana je udělován na základě **žádosti o azyl**. Touto žádostí cizinec žádá od jednoho členského státu ochranu na základě Ženevské konvence. Pokud cizinec splňuje podmínky pro udělení azylu a azyl mu je skutečně udělen, získává tím povolení k pobytu, přístup na pracovní trh a ke zdravotní péči (Evropská komise 2014).

1.3 Determinanty vzniku migrace

Migrace je historicky přirozeným aspektem civilizace. Je také i jedním z předpokladů ekonomického růstu vyspělých oblastí. Palát (2014) tvrdí, že vyspělé země mají oproti rozvojovým zemím přebytek kapitálu a nedostatek pracovní síly, což způsobuje toky kapitálu do rozvojových zemí, a naopak toky pracovních sil do vyspělých zemí. Migraci, resp. motivaci k migraci značně zvyšuje dostupnost informací, možnost efektivněji cestovat či možnost být v kontaktu s dalšími migranty ze stejné země původu např. pomocí sociálních sítí.

1.3.1 Revensteinovy zákony

Je vhodné uvést, že migrace, či migrační vlny, nejsou náhodné procesy, ale řídí se jistými zákony. Ty zpracoval například Revenstein již v 19. století. Ve svých pracích definoval 7 zákonů, které jsou v jisté míře platné i dnes.

Prvním zákonem je, že každý migrační tok vytváří zpětnou migraci, toto tvrzení lze statisticky potvrdit.

Druhým zákonem je, že většina migrantů se přesune na **krátkou vzdálenost**, což potvrzuje například i koncept „**distance decay**“. Tento koncept tvrdí, že interakce mezi subjekty je závislá na vzdálenosti a s rostoucí vzdáleností postupně klesají vazby mezi jednotlivými body. Dalším důkazem může být fakt, že mnoho migrantů putuje přes různé státy, kde se zdržují i několik let, než dorazí do cílové země. Ovšem je třeba vzít v úvahu, že pojem „krátká vzdálenost,“ znamená dnes něco jiného než v 19. století.

Třetí zákon tvrdí, že migranti, kteří cestují na větší vzdálenosti, si za cíl **vybírají větší města**. Centra velkoměst jako Berlín nebo Londýn jsou toho důkazem. Důvodem je, že velká města nabízejí více příležitostí a migranti mají větší šanci se začlenit do již „zabydlené“ skupiny migrantů v dané zemi.

Dalším zákonem je, že **venkovské obyvatelstvo migruje více než městské**, což sice není nepravda, ale nelze to použít ve všech případech. Jsou případy, kdy velké výrobní společnosti proniknou na venkov a místní obyvatelé (většinou zemědělci) již nejsou schopni se uživit a migrují do měst za práci.

Pátý zákon uvádí, že **rodiny jsou v migraci méně aktivní než dospělí jedinci**, což je zcela pochopitelné. Ovšem jedním z trendů dnešní doby je, že mladí jedinci jsou rodinou tlačeni do práce v jiné zemi, aby mohli rodině zpět posílat peníze (Palát 2014). Časem ale může dojít ke sloučení rodiny v zemi, kam člen původně odešel.

Poslední dva zákony tvrdí, že většinu migrantů tvoří **dospělé osoby** a že **velká města rostou v důsledku migrace** více, než díky přirozenému přírůstku obyvatelstva. Oba lze potvrdit. Například v Praze v 1. Polovině roku 2015 byl přirozený přírůstek obyvatel 817 a čistý přírůstek stěhování 2611 obyvatel. (Česká statistický úřad 2015) Celounijní věkový medián imigrantů je 28 let. (Eurostat 2014)

1.3.2 Push a pull model

Často se při vysvětlování determinantů migrace používá tzv. push a pull model. Push faktory takzvaně tlačí na obyvatelstvo, pull faktory obyvatelstvo táhnou obyvatelstvo.

Podle Leeche (1966) **push faktory** mohou být například nedostatek pracovních míst, málo příležitostí v mnoha ohledech, špatná zdravotní péče, ztráta bohatství, diskriminace, znečištění, špatné podmínky bydlení, válka, primitivní podmínky, přírodní katastrofy, rozšiřování pouští, hladomor, sucho, nedostatek politické nebo náboženské svobody, politické obavy nebo pronásledování, vyhrožování smrtí či zastrasování.

Za **pull faktory** lze považovat, pracovní příležitosti, lepší životní podmínky, politickou a náboženskou svobodu, lepší zdravotní péči, vzdělání, průmysl, atraktivní prostředí, bezpečnostní důvody či rodinné vazby.

Je také vhodné zmínit, že push ani pull faktory samotné nejsou důvodem k migraci. Předpokladem migrace je vždy jejich kombinace. Bohužel pro situaci současné doby se tento

model stává příliš zastaralým a nezohledňuje mnoho aspektů dnešní migrace. I přesto tato teorie pomohla definovat základní kategorie push a pull faktorů, a to:

- 1) ekonomické,
- 2) kulturní,
- 3) environmentální.

1.3.3 Ekonomické modely vzniku migrace

Na problematiku migrace lze nahlížet v první řadě ekonomicky. V tomto případě je hlavní ekonomická situace a sociální systém v daném státě imigrace, což funguje jako pull faktor. Naopak push faktory v tomto případě lze vyjádřit jako rozdíl mezi životní úrovní v daných státech.

Palát (2014) nabízí členění ekonomických příčin migrace dle různých ekonomických škol a historických přístupů. To ukazuje tabulka č. 1.

Tab. č. 1: Ekonomické příčiny migrace dle ekonomické teorie

Teoretický přístup	Stupeň analýzy	Vysvětlení migrace
Neoklasická ekonomie – mikroekonomický přístup	Země	Důsledek mezery ve mzdách mezi jednotlivými zeměmi
Neoklasická ekonomie – mikroekonomický přístup	Jednotlivec	Rozhodnutí na základě racionální kalkulace možných nákladů a přínosů migrace
Nová ekonomie pracovní migrace	Domácnost	Jednotliví migranti ovlivnění domácností jako kolektivním aktérem v ekonomickém přežití
Duální trh práce	Strukturální (vnitřní)	Strukturální poptávka z rozvinutých zemí
Teorie světového systému	Strukturální (mezinárodní)	Tržní a kulturní pronikání z jádra na periferii

Zdroj: Palát, 2014

Neoklasická teorie migrace

Jedna ze základních teorií vysvětlování migrace byla na svém vrcholu v 60. letech 20. století. Tvrdí, že migrace je důsledkem nerovnoměrného rozdělení práce a kapitálu. V makroekonomickém pojetí vychází migrace z rozdílu ve mzdách a příležitostech mezi jednotlivými zeměmi. V rozvinutých zemích je nadbytek kapitálu a nedostatek pracovních sil,

vzniká tedy poptávka po pracovní síle a ta funguje jako motivace k migraci. Naopak je tomu v zemích třetího světa, kde je vysoká nabídka a nízká poptávka po práci. V mikroekonomickém pojetí je migrace vysvětlována jako racionální rozhodnutí jedince na základě kalkulace nákladů a výnosů. Mezi náklady i výnosy lze zařadit i různé psychologické aspekty spojené s migrací, jako opuštění rodiny, strach z života v nové zemi a podobně.

Je třeba podotknout, že tato teorie vysvětluje pouze jeden aspekt migrace. Podobně jako pull a push model je značně zjednodušená. Na základě této teorie by lidé migrovali z chudších oblastí do bohatších oblastí, což by postupně vyrovnalo nabídku a poptávku po práci (zvýšená nabídka práce v prvním případě povede ke snížení mezd, snížená nabídka po práci v druhém případě povede ke zvyšování mezd) a migrace by ustala.

Nová ekonomie pracovní migrace

Tato teorie tvrdí, že rozhodnutí o migraci vzniká ve větších celcích spolu souvisejících lidí, a to nejen kvůli maximalizaci zisku, ale i minimalizaci rizik. Příčinou tedy není pouze mzdový rozdíl jako podle neoklasické teorie, ale existující nejistota, riziko a relativní chudoba. Tato teorie počítá s procesem, který byl již zmíněn, tedy že rodina vyšle jednoho člena do zahraničí, ten posílá peníze a živí rodinu. Taková rodina je pak relativně bohatší než ostatní rodiny, což může být jeden z hlavních motivačních faktorů pro migraci. Důležité je v tomto případě upozornit na **relativitu bohatství**. Relativně bohatší rodiny v chudých zemích jsou v absolutním pojetí chudší než relativně chudší rodiny z bohatších zemí.

Tato teorie je posunem od neoklasické teorie, ovšem nevysvětluje faktory pro volbu cílové země.

Teorie duálního pracovního trhu

Oproti předchozí teorii se tato teorie zabývá spíše poptávkovou stranou migrace v cílových zemích. Za hlavní faktory jsou uváděny strukturální podmínky v cílových zemích. Problém na trhu práce je způsoben neatraktivností některých pracovních míst, která mají nízký společenský status a nenabízejí možnost růstu. To uvolňuje místo pro zahraniční poptávku. Následně je migrace tažena ze strany lokálních zaměstnavatelů nebo vlád. Migranti jsou v tomto ohledu motivováni hlavně platovým ohodnocením než sociálním statusem.

Tato teorie už lépe vysvětluje migraci a volbu cílové země, protože vysvětluje míru nezaměstnanosti při existenci poptávky po pracovní síle. Pro další pochopení problematiky je toto velice důležité. Jak je uvedeno ve 3. kapitole, Evropa se v současné době potýká

s nedostatkem pracovních sil, ačkoliv disponuje volnými pracovníky, kteří jsou na trhu práce neaktivní.

Teorie světového systému

Příčiny migrace hledá ve změnách historického uspořádání tržních vztahů v rámci světového systému a jejich měnících se vztahů. Vysvětlení spočívá v nekončící akumulaci kapitálu, který uvádí do pohybu celý systém, včetně migrace. Migrace v rámci této teorie souvisí s rozvinutým jádrem a nerozvinutými periferiemi. S expanzí větších výrobních společností do periferií proběhly strukturální změny a část zemědělsky zaměřené populace se stala levnou pracovní silou, což je přimělo k migraci do měst, popř. jiných států. Migrace je dle této teorie pravděpodobnější mezi bývalými koloniálními mocnostmi a koloniemi, díky podobné kultuře, zvyklostem a jazyku.

Tato teorie pohlíží na migraci jako proces, který někdy započal a sám svojí existencí vyvolává změny, jejichž důsledkem je další migrace. Důkazem jsou 4 teoretická vysvětlení.

Teorie sítí říká, že minulí, současní a budoucí migranti jsou spolu v kontaktu na sociálních sítích v přijímajících i vysílaných oblastech, což umocňuje proces migrace. Možnost zjistit si informace a zároveň se snadněji začlenit do již existující komunity migrantů v cílové oblasti je značným motivačním faktorem pro migraci.

Transnacionální teorie říká, že globalizace a informační technologie značně usnadnily jak samotný proces migrace, tak i možnost udržovat silné vztahy na dálku. Odpadají tak některé z nákladů migrace.

Institucionální teorie tvrdí, že instituce, které vznikají za účelem migrace, migraci dále ovlivňují.

Teorie kumulativní přičinnosti uvádí, že migrace sama o sobě způsobuje další migraci, skrze změny, které přináší.

Teorie světového systému v kombinaci s teorií duálního pracovního trhu asi nejlépe vysvětluje determinanty migrace dle ekonomického i sociálního hlediska, kdy teorie světového systému vysvětluje důvod a teorie duálního trhu příčinu.

1.3.4 Finanční motivy

Finanční motivy jsou důležitý rozhodující faktor migrace. Lze říci, že čím vyšší užitek z migrace, tím vyšší je motivace. Užitek z migrace působí nejen při rozhodování o migraci, ale i při volbě cílové země, což je vysvětlením nerovnoměrného rozdělení migrantů na území EU.

U finančních faktorů se porovnávají náklady a přínosy plynoucí z přechodu do jiné země. Platí, že čím vyšší je rozdíl v průměrné mzdě mezi původní a hostitelskou zemí, tím vyšší je motivace k migraci. Rolný a Lacina (2001) uvádějí, že rozdíl 10 % v ekonomických, důchodových a životních standardech vyvolá sklon k emigraci o 0,05 % až 0,15 %. Naopak s klesající životní úrovní klesá i motivace k emigraci. Dosažení standardu ve výši 70 % - 75 % oproti domácímu obyvatelstvu bývá zlomovým bodem pro emigraci. Finanční podněty mohou být také ovlivněny daňovým zatížením, sociálním systémem či dalšími faktory.

2 Evropská unie

Evropská unie je hospodářský a politický celek jediný svého druhu. Sdružuje celkem 28 států, mezi které patří většina evropských zemí. Prvním krokem integrace bylo upevnění hospodářské spolupráce. To bylo založeno na předpokladu, že mezi státy, které jsou na sobě ekonomicky závislé, nedojde k ozbrojenému konfliktu. V roce 1958 bylo založeno Evropské hospodářské společenství, ze kterého se přes postupnou integraci, zrodila roku 1993 Evropská unie.

Evropská unie je založena na několika principech. Je to mobilita, hospodářský růst, stabilita a jednotná měna. Tento princip pomáhá milionům lidí zvýšit životní úroveň. Za toto snažení byla v roce 2012 EU udělena Nobelova cena míru. Mobilita uvnitř EU je zajištěna volným pohybem osob a zrušením hraničních kontrol uvnitř tzv. Schengenského prostoru. Možnost volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil napomáhá trvalému hospodářskému růstu. Vnitřní trh je hlavním hnacím motorem EU.

Dalším z principů EU jsou lidská práva a rovnost. Lisabonská smlouva zajišťuje základní práva občanů EU. Hlavními hodnotami jsou lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. (Lacina 2007)

Posledním principem je transparentnost a demokracie. EU se neustále snaží o to, aby její orgány byly demokratičtější a transparentnější. Proto například stále více pravomocí dostává Evropský parlament, jakožto jediný přímo volený orgán EU. I Evropští občané se mohou neustále více zapojovat do politického dění v EU. (Kasáková, 2013)

2.1 Instituce EU

Existence institucí Evropské unie je zakotvena ve 13. článku Smlouvy o Evropské unii. Hlavní roli hraje Evropská komise, Rada EU a Evropský parlament, který doplňuje Evropský soudní dvůr. Tato struktura byla navíc v roce 1974 doplněna o Evropskou radu. (Blahušiak, 2017)

2.1.1 Evropská komise

Evropská komise prosazuje zájmy EU jako celku a vytváří protiváhu zájmům jednotlivých států. Evropská komise funguje jako strážkyně smluv, iniciátor legislativy a je výkonným orgánem Evropské unie. Evropská komise vznikla v 50. letech 20 století, má 28 komisařů (1 z každé členské země), kteří jsou voleni na 5 let. Předseda je volen Evropskou radou a schvalován Evropským parlamentem s funkčním obdobím také na 5 let. Současný předseda

je Jean – Claude Juncker (funkční období 2014–2019). Základními pravomocemi Evropské komise jsou pravomoc výkonná, legislativní a kontrolní.

Komise má několik hlavních úkolů. Za prvé jako jediný institut v EU může předkládat Parlamentu a Radě návrhy právních předpisů. Členové se účastní jednání Evropského parlamentu, kde obhajují svá stanoviska. Komise musí před přijetím nového návrhu povinně sledovat ekonomickou a sociální situaci v EU, proto je v kontaktu s různými poradními orgány a zájmovými skupinami. Dalším úkolem je řídit a provádět politiku EU a plnit rozpočet, resp. má povinnost spolu s Účetním dvorem kontrolovat výdaje z rozpočtu EU. Také hraje významnou roli v kontrolování hospodářské soutěže a může udělovat finanční sankce. Dále vymáhá spolu se soudním dvorem akty EU, tj. pokud Komise zjistí, že některý stát nedodrží právní předpisy EU, má právo požadovat vysvětlení, popřípadě předat záležitost Soudnímu dvoru, který může udělit sankce. Posledním úkolem je reprezentování EU na mezinárodní úrovni a sjednávání smluv s třetími zeměmi. (Blahušiak, 2017)

2.1.2 Rada EU

Rada Evropské unie (nebo Rada ministrů), na rozdíl od Komise, zastupuje zájmy členských států a funguje na mezivládním principu. Je to legislativní a výkonný orgán, který může rozhodovat o všech otázkách integrace. Vykonává především legislativní a rozpočtovou funkci, koordinuje hospodářské politiky členských zemí, podepisuje dohody mezi EU a dalšími státy a rozvíjí společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. V rámci bezpečnostní a zahraniční politiky přijímá rozhodnutí, posiluje spolupráci mezi členskými státy, provádí úkony stanovené Evropskou radou a pověřuje Komisi uzavíráním smluv s třetími zeměmi.

Radu tvoří jeden člen (většinou ministr) z každé členské země. Formálně existuje jedna Rada, ale tvoří ji několik formací. Bývalo jich až 22, ale v roce 2002 Evropská rada ustanovila pouze 9 formací. Především je důležité zmínit **Radu pro zahraniční věci**. Ta zajišťuje soudržnost, koordinuje vnější činnost EU, má v kompetenci společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc, tedy prakticky všechny aspekty, které se vztahují k problematice migrace. Zároveň se jedná o jedinou formaci rady, pro kterou neplatí rotující předsednictví. (Blahušiak, 2017)

2.1.3 Evropský parlament

Evropský parlament je jediný přímo volený orgán Evropské unie. Je fórem pro politické debaty a rozhodování na unijní úrovni. Disponuje význačnými legislativními a rozpočtovými pravomocemi (spolu s Radou) a význačně se podílí na integračním procesu.

Evropský parlament tvoří 751 poslanců s funkčním obdobím na 5 let, předseda je volen na 2,5 roku. (Kuchařová, 2017)

2.1.4 Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr je vrcholný orgán, který dohlíží na dodržování práva v EU. Jeho role spočívá ve výkladu práva a provádění zakládajících smluv. Řeší spory mezi státy unie a trestá porušení unijního práva. Nemá ovšem žádnou pravomoc v rámci vnitrostátního práva. Skládá se z 28 soudců (jeden z každého členského státu), kteří jsou voleni na 6 let. (Blahušiak, 2017)

2.1.5 Evropská rada

Evropská rada je hlavním politickým orgánem EU, který stojí na vrcholu institucionálního systému Evropské unie. Skládá se z hlav států nebo ministerských předsedů, stálého předsedy Evropské rady a předsedy Evropské komise.

Evropská rada je hlavním orgánem odpovědným za základní i závažná politická rozhodnutí a určování směru vývoje evropské integrace. Slouží také jako fórum pro politickou diskuzi a řeší případně neshody mezi státy.

Tento orgán je důležitý především proto, že konsensem, tedy na základě vzájemné shody, přijímá politická rozhodnutí (ačkoliv nemůže schvalovat právní předpisy). Deklarace a směrnice EU obecně pro členské státy nejsou závazné a Evropská rada zásadně napomáhá k jejich uvedení v platnost. (Blahušiak, 2017)

2.1.6 Agentura Frontex

V rámci EU existuje mnoho organizací, které se zabývají různými faktory migrace. Pro účely této práce je důležité uvést agenturu Frontex.

Frontex pomáhá státům EU a přidruženým zemím Schengenského prostoru se správou vnějších hranic, harmonizací hraničních kontrol v celé EU a zprostředkovává spolupráci mezi pohraničními orgány.

Ačkoliv má agentura pouze 315 zaměstnanců, její činnost je rozsáhlá. Koordinuje nasazení speciálně vycvičených pohraničních pracovníků (ty „najímá“ od EU), koordinuje námořní operace a činnost na vnějších pozemních hranicích. Frontex nemá vlastní vybavení ani pohraniční stráž, to mu poskytují jednotlivé členské státy EU. Agentura hradí náklady na rozmístění stráže, pohonné hmoty a údržbu. Agentura je financována z rozpočtu EU. (Evropská unie, 2017)

Úkoly agentury vycházejí z nařízení Rady EU a jedná se především o následující úkoly:

- 1) Analýza rizik – analyzuje bezpečnostní rizika při ochraně hranic, zjišťuje statistiky a trendy, které následně využívá pro plánování strategie,
- 2) společné operace – koordinuje nasazení speciálně vycvičených pohraničnicků a techniky tam, kde je třeba,
- 3) rychlá reakce – pokud nějaká země čelí mimořádnému tlaku na vnějších hranicích, je agentura odpovědná za nasazení evropských jednotek pohraniční stráže,
- 4) výzkum – zprostředkovává spolupráci mezi odborníky na pohraniční kontrolu a zástupci průmyslu a výzkumu,
- 5) výcvik – připravuje normy pro výcvik a sjednocuje je, za účelem zefektivnění spolupráce pohraničnicků z jednotlivých zemí,
- 6) společné návratové operace – zařizuje návrat migrantů a zároveň shromažďuje efektivní postupy deportace,
- 7) výměna informací – provozuje a vyvíjí informační systémy, které umožňují rychle a efektivně sdílet informace.

2.2 Společný rozpočet EU

Evropská unie má specifický charakter. Tomu odpovídá i specifický charakter rozpočtu. Evropská unie není státem jako takovým, tedy z rozpočtu odpadají např. výdaje na sociální a důchodové dávky, zdravotnictví apod. Výdaje EU jsou určeny na prosperitu jednotlivých zemí, překlenutí rozdílů mezi nimi, na podporu zemědělství a životního prostředí, posílení bezpečnosti a jiné. Navíc příjmy do rozpočtu EU jsou také specifické tím, že kromě členských příspěvků EU disponuje i vlastními zdroji. (Krutílek, 2017)

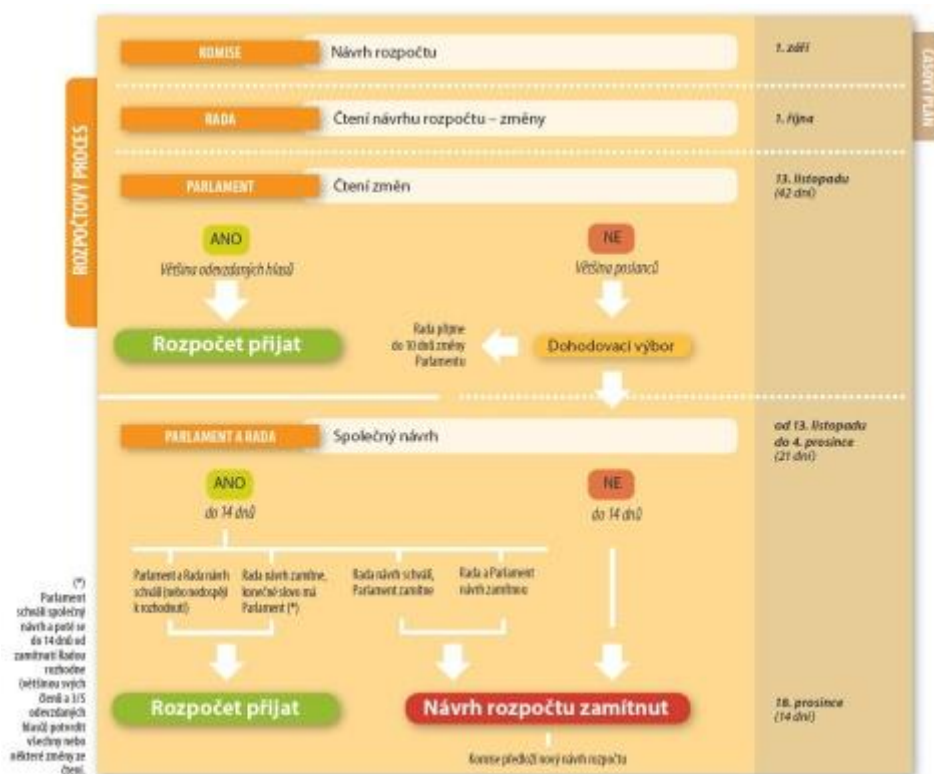
2.2.1 Roční rozpočet, víceletý finanční rámec a proces schvalování

Každoroční rozpočet musí respektovat limity, které přísluší dohodnutému finančnímu rámci. Víceletý finanční rámec je meziinstitucionální dohoda (konkrétně mezi Evropským parlamentem, Evropskou komisí a Radou EU). Roční rozpočet musí zohledňovat meze víceletého plánu. Výše rozpočtu je dána stropem vlastních zdrojů a je stanovena na 1,23 % HND EU v položkách na platby a 1,29 % HND EU v položkách na závazky. (Euroskop 2016)

Jak je ukázáno na obrázek č. 1 návrh rozpočtu sestavuje Komise a předkládá jej Radě, kde probíhá čtení návrhu rozpočtu a návrh změn. Rada EU poté předloží rozpočet i navrhované změny Parlamentu. Evropský parlament může většinovým hlasováním rozpočet přijmout nebo zamítnout. Při zamítnutí sestaví změny, které odevzdá Radě.

V případě že Rada zamítne změny Parlamentu, musí oba orgány přijít se společným návrhem. Zde může nastat více případů. Pokud Parlament i Rada návrh přijmou, je rozpočet přijat. Pokud Rada návrh zamítne, stále může Parlament rozpočet 3/5 vlastních hlasů prosadit. Návrh rozpočtu je zamítnut, pokud Parlament nebo Parlament i Rada návrh zamítnou. (Ondřej Krutílek, 2017)

Obr. č. 1: Proces schvalování rozpočtu

Zdroj: Euroskop, 2016

2.2.2 Výdaje z rozpočtu v souvislosti s migrační krizí

V rámci rozpočtu EU je vhodné zmínit dvě položky, které jsou spojené s migrační krizí a napomáhají jejímu řešení. Je to výdajová hlava Bezpečnost a občanství a výdajová hlava Globální Evropa.

- 1) Výdajová hlava Bezpečnost a občanství – jde o prostředky na podporu ochrany a bezpečnosti EU, patří sem například Fond pro vnitřní bezpečnost, Azylový a migrační fond nebo schengenské systémy SIS (Schengenský informační systém) a VIS (Vízový informační systém),
- 2) výdajová hlava Globální Evropa – je určena na podporu vnějších vztahů, patří sem například rozvojová spolupráce, nástroje pro demokracii a lidská práva, zahraniční a bezpečnostní politika a humanitární pomoc.

Tyto výdajové hlavy, tvoří více jak 8 % rozpočtu. Je možné sledovat, každoročně rostou v absolutním i relativním pojetí, jak ukazuje tabulka č. 2. Za období 2015–2017 se jedná o necelých 75 miliard euro, které EU vynaloží na výše zmíněné položky. (Evropská rada, 2017)

Tab. č. 2: Výdajové hlavy 2015-2017 související s migrační krizí

V miliardách EUR	položka	2015	2016	2017	Celkem	Podíl na rozpočtu v %
Rozpočet celkem	Na závazky	141,20	155,00	157,86	454,06	100,00
	Na platby	145,30	143,89	134,49	423,68	100,00
Bezpečnost a občanství	Na závazky	2,15	4,05	4,28	10,48	2,30
	Na platby	1,86	3,02	3,79	8,67	2,00
Globální Evropa	Na závazky	8,41	9,17	10,16	27,74	6,10
	Na platby	7,42	10,16	9,48	27,06	6,38

Zdroj: vlastní zpracování, 2017

2.3 Pravomoci EU

Lisabonská smlouva rozděluje kompetence mezi Evropskou unií jako celkem na jedné straně a jejími členskými státy na straně druhé. Rozlišují se základní kategorie pravomocí, a to výlučné,

sdílené a podpůrné. Tyto pravomoci jsou v rámci oboustranné flexibility měnitelné, ale lze čekat spíše posilování pravomocí EU.

Výlučné pravomoci jsou čistě záležitostí EU. Spadá sem například o celní unie, stanovení pravidel nezbytných pro fungování vnitřního hospodářského trhu, měnová politika eurozóny, společná obchodní politika a rybářská politika.

Sdílené pravomoci jsou v kompetenci jak EU jako celku, tak i členských států jednotlivě. Sem spadá například vnitřní trh, sociální politika, soudržnost, životní prostředí, doprava, bezpečnost, svoboda, právo apod.

Podpůrné pravomoci přesněji podpůrné, koordinační a doplňkové pravomoci, jsou pouze pomocné. Mezi tyto pravomoci patří ochrana a zlepšování lidského zdraví, průmysl, kultura, cestovní ruch, civilní ochrana, vzdělání a správní spolupráce. (Krutílek, 2017)

2.3.1 Pravomoci EU v oblasti migrace

Evropská unie má v oblasti migrace **sdílené pravomoci**. EU vymezuje podmínky vstupu a pobytu a stanovuje politiky a strategie. Členské státy svobodně rozhodují především o počtu migrantů, které přijmou za účelem vstupu na pracovní trh. (Evropský parlament 2017) Plnou pravomoc má Soudní dvůr, například v případech udělování víz. Dále pokud dojde k rozporu mezi EU a členskými státy. Jaké příklad lze uvést rozhodování o dočasných povinných kvótách o přerozdělení uprchlíků, proti kterému se Slovensko, Maďarsko a Česká republika odvolaly. (Euroaktiv 2017)

Legální migranti, kterým bylo uděleno povolení k pobytu, mají v EU srovnatelná práva jako občané členských zemí. Mohou se tedy volně pohybovat a pracovat na území unie. V případě nelegálního pobytu je v kompetenci EU vykázat tuto osobu na základě dohody o zpětném přebírání osob. Za nelegální pobyt se považuje situace, kdy bude na území EU přistižena osoba, jež nemá vízum či povolení k pobytu nebo nadále nesplňuje podmínky pro držení víza či povolení k pobytu. (Evropský parlament 2017)

Tato strategie má jisté nedostatky, především v tom, že osoba, jež nemá platné vízum, ale je uvnitř schengenského prostoru, může být k nalezení jen obtížně. Zároveň je pravděpodobné, že osoby, kterým se nelegálně podaří dostat do schengenského prostoru, mají značnou šanci, že uniknou deportaci. Z těchto důvodů zavedly některé státy schengenského prostoru dočasné hraniční kontroly, jak je podrobněji popsáno v kapitole 4. Navíc migrant pobývající nelegálně

v EU, má špatný dopad na vnitřní trh tím, že podporuje šedou ekonomiku a narušuje daňový a sociální systém. (Drbohlav, 2008)

EU proto stanovila sankce, jenž mají členské státy uplatňovat proti zaměstnavatelům, jež zaměstnávají nelegální migranty. (Evropský parlament 2017)

Například v České republice za zaměstnávání cizinců bez pracovního povolení nebo povolení k pobytu (popřípadě při zaměstnávání cizince v jiné profesi, než na kterou bylo uděleno pracovní povolení) může zaměstnavatel obdržet vysoké finanční sankce. Zároveň se ale jedná i o trestný čin, při kterém hrozí zaměstnavateli odnětí svobody až na 5 let. Zjistí-li kontrolní orgán, že firma zaměstnává cizince bez pracovního povolení (či povolení k pobytu), musí kromě vysoké pokuty, jejíž výše dosahuje podle novely zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů minimálně 50 000 Kč. Zároveň musí zaměstnavatel uhradit náklady na deportaci cizince, které se pohybují v desetitisících (závisí na zemi původu) a veškeré náklady za lékařskou péči poskytnutou před opuštěním České republiky. Zároveň může být zaměstnavatel potrestán odnětím svobody na 6 měsíců až 5 let v závislosti na organizovanosti, opakovanosti a prospěchu, který zaměstnavatel získal. Soud také může rozhodnout o propadnutí majetku zaměstnavatele nebo zákazu činnosti. (Průšová, 2015)

3 Jednotný trh EU

Jednotný neboli vnitřní trh Evropské unie je hlavním ekonomickým přínosem celé unie. Pomohl odstranit daňové, technické, administrativní, celní a obchodní bariéry. Je založen na myšlence volného pohybu zboží, kapitálu, služeb a osob.

Mezi konečné cíle jednotného trhu patří zvýšení a udržení ekonomické prosperity odstraněním překážek, které brání plnému ekonomickému potenciálu. Dále je snahou pomoci užšímu propojení evropských národů dle Římské smlouvy. Celkově lze jednotný trh EU charakterizovat jako program dalekosáhlé liberalizace doprovázený dohodnutými pravidly.

O správu vnitřního trhu se starají prakticky všechny orgány Evropské unie, ale nejrozsáhlejší jsou pravomoci Evropské komise. Komise dostává úkoly od Evropské rady, která vymezuje strategii. Právní akty vnitřního trhu schvaluje Evropský parlament spolu s Radou Evropské unie.

Jednotný trh si vyžádal společné postupy především v oblastech sociální politiky, politiky na ochranu životního prostředí a regionální politiky neboli politiky hospodářské a sociální soudržnosti. (Euroskop 2015)

V rámci migrace je nejdůležitější soustředit se na volný pohyb osob a trh práce. Jak je již v práci zmíněno, Evropa je vyspělý kontinent, který disponuje značným kapitálem. Dochází však ke strukturálním nedostatkům jak u nízko kvalifikovaných, tak vysoce kvalifikovaných pracovních sil. Navíc se Evropa potýká s demografickým poklesem, který způsobí, za jinak stejných podmínek, zestárnutí populace, pokles koupěschopné poptávky a zatížení sociálního systému. Řízená migrace může do značné míry tyto problémy vyřešit i z dlouhodobého hlediska, neboť fertilita je u migrantů ze třetích zemí EU znatelně vyšší.

3.1 Dopady migrace v modelu duálního trhu práce

Kolem migrace existují jisté pochybnosti např. v otázce, zda migranti vytlačují místní pracovníky z trhu práce a tlačí na mzdy směrem dolů. Ovšem Palát (2015) nabízí jiný náhled na problematiku migrace a trhu práce.

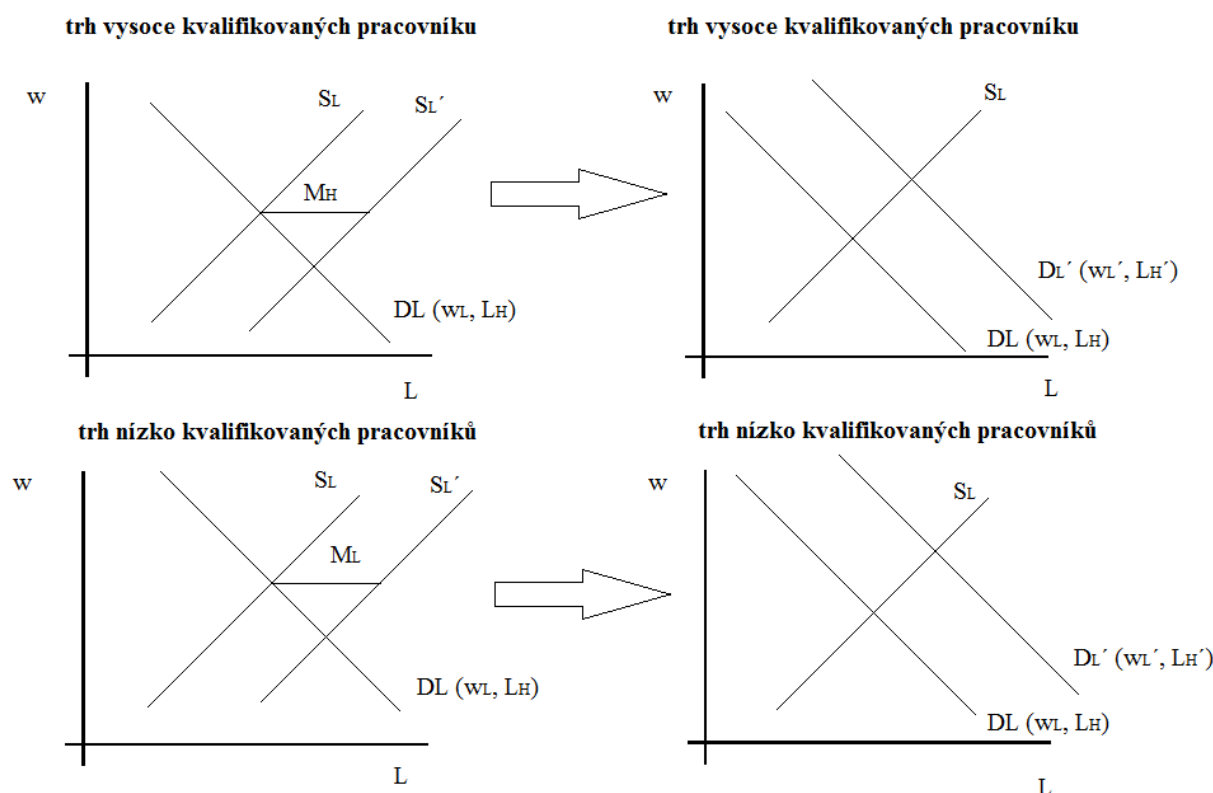
Je potřeba odlišit trh práce nízko kvalifikovaných a vysoce kvalifikovaných pracovníků. Pokud na trhu nízko kvalifikovaných pracovníků vzroste díky migraci nabídka práce, tak klesnou mzdy a vzroste množství pracovníků. Zároveň to ovšem vyvolá poptávku po vysoce

kvalifikovaných pracovních na řídicí funkce a vyvolá zvýšení platu. Toto je ukázáno na grafu č. 1.

V případě migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků, dojde k opačnému procesu. Pokud na trhu vysoce kvalifikovaných pracovníků dojde ke zvýšení nabídky práce, dojde ke snížení jejich mezd. Toto vyvolá poptávku po práci na trhu nízko kvalifikovaných pracovníků a růst mezd.

V případě rozšíření modelu o elasticitu předpokládáme spíše zachování mezd na základě empirických studií, které předpokládají, že v důsledku existence odborů, se platové podmínky nemění. (Palát 2015)

Graf č. 1: Dopady migrace v modelu duálního trhu práce

Zdroj: Palát, 2014, s. 30

3.2 Současný stav na trhu práce v EU

Při analýze současného stavu na trhu práce, se autoři rozcházejí v otázce, jak důležitou složku představuje migrace. Například Janáčková (2016) uvádí, že migrace je „ekonomickou sebevraždou“ Evropy s tím, že pracovních sil je na trhu dost. Udává, že v celé EU se jedná o 23 milionů lidí (data 2014) s rekordní nezaměstnaností, jejíž míra v září roku 2015 dosáhla například v Řecku 25 %, ve Španělsku 21 %. Ve Francii, Itálii a na Slovensku se v tomto roce

nezaměstnanost pohybovala kolem 10 % - 15 %. Navíc uvádí, že nezaměstnanost mladých v EU přesahuje 20 %. Zde je ovšem třeba zdůraznit, že vzhledem ke skupině 15-24 let se může jednat i o studenty „na plný úvazek,“ proto Eurostat uvádí ještě druhý koncept, a to poměr nezaměstnanosti mladých vůči celé populaci, který v roce 2015 činil 8,4 %.

Naopak dle Paláta (2015) jsou migranti na trhu práce prospěšní. Jeho teorii rovněž ukazuje Graf č. 1. Udává, že v některých odvětvích existuje chronický nedostatek pracovníků. Důvodem je to, že domácí pracovníci na rozdíl od migrantů, nemají zájem o nelukrativní pozice, nejsou ochotni za prací cestovat, popřípadě se stěhovat. Palát dodává, že z migranta zapojeného v ekonomice je vysoký přínos. Migrace zvedá odbyt zboží, znamená příjem do státního rozpočtu a zaplnění pracovních pozic pracovníky, na jejichž kvalifikaci nebyly vynaloženy evropské prostředky.

Toto tvrzení potvrzuje i zpráva Evropské komise z roku 2014 s názvem „Jak sladit ekonomickou migraci s potřebami trhu práce“. Zde se uvádí, že Evropa není schopná zaplnit volné pracovní pozice pouze domácími pracovníky. Dalším problémem je demografický pokles, který by do roku 2020 znamenal při nulové migraci až o 11,7 milionů produktivní populace méně, což je více než polovina volných pracovních sil v rámci celé EU. (Evropská komise 2014)

Evropa sice disponuje volnými pracovníky, ale klesající nezaměstnanost i v době migrační krize může značit, že tomu tak nadále nemusí být. Za rok 2014 byla nezaměstnanost v EU 10,2 %, v roce 2015 již 9,4 %, v roce 2016 8,5 % a začátkem roku 2017 se jedná o pouhých 8 %. (Eurostat 2017)

Při zjišťování dopadů migrace na nezaměstnanost je vhodné sledovat především statistiky nezaměstnanosti v zemích, které jsou migrací nejvíce zasažené. Jedná se především o Německo, Francii, Velkou Británii a Řecko. Jak je možné vidět v tabulce č. 3, ve všech těchto státech (s výjimkou Francie, kde je stabilní míra nezaměstnanosti) má nezaměstnanost tendenci klesat, i přes zapojení migrantů na trhu práce. To potvrzuje nedostatek pracovních sil, a ačkoliv nabídka práce není zcela vyčerpána dle teorie duálního trhu práce lze předpokládat, že domácí pracovníci volná místa nezaplňují.

Tab. č. 3 Vývoj nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU

	2013	2014	2015	2016	led.17
EU – 28	10,90	10,20	9,40	8,50	8,10
Německo	5,20	5,00	4,60	4,10	3,90
Švédsko	8,00	7,90	7,40	6,90	6,80
Francie	10,30	10,30	10,40	10,10	10,00
Velká Británie	7,60	6,10	5,30	4,80	/
Řecko	27,50	26,50	24,90	23,40	23,50
Maďarsko	10,20	7,70	6,80	5,00	5,30
Itálie	12,10	12,70	11,90	11,60	11,80
Česká republika	7,00	6,10	5,10	3,80	3,30

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

3.3 Dopady migrace na jednotný trh EU

Jak je uvedeno v předchozí podkapitole, migrace je pro jednotný trh spíše příležitostí. Efektivní využití současných pracovních míst způsobí ekonomický růst, růst poptávky a v konečném důsledku tvorbu nových pracovních míst. Navíc Evropa prochází demografickým poklesem a migrace je jedna z možností, jak tento problém vyřešit.

Driffil (2015) ve své zprávě pro European Economic Advisory Group (EEAG) uvádí, že všechny ekonomické analýzy ukazují spíše pozitivní vliv migrace pro Evropskou unii. Následně dodává, že spíše než omezovat migraci, je potřeba koordinovat sociální a důchodové politiky. Za příklad uvádí Velkou Británii, kde sociální systém není štedrý. Břemeno, které mohou migranti představovat je tedy omezené a celkově je migrace ve Velké Británii prospěšná.

Dle Janáčkové (2016) Evropská unie disponuje více než 23 miliony volných pracovních sil. Situace však spíše naznačuje, že lidé nejsou ochotni migrovat za prací v rámci EU, nejsou ochotni pracovat za daný plat nebo nesplňují kvalifikaci pro určité pozice. (Palát 2015) Navíc nezaměstnanost má v EU dlouhodobě klesající trend, což se nezměnilo ani v důsledku migrační krize. (Rozhlas 2015)

Nepřímým dopadem migrace na jednotný trh je ohrožení schengenského prostoru, o kterém více uvádí kapitola 4. Při rozpadu schengenského prostoru a znovuzavedení kontrol na hranicích by se sice pohyb zboží, služeb a osob nezastavil, ale značně by se zvýšily náklady především na dopravu. Zavedení kontrol na hranicích by mělo negativní dopad na celý jednotný trh, především pro exportní země, jako je například Česká Republika. Pokud jsou dvě země členy schengenského prostoru, zvyšuje se jejich vzájemný obchod o 10–15 %. Důvodem je

snížení nákladů na export zboží okamžité spotřeby, které předpokládá rychlý transport nebo kvalitnější zajištění. Náklady případného zavedení hraničních kontrol se odhadují ve výši 5 až 18 miliard eur ročně. Dalším problémem jednotného trhu při zavedení hraničních kontrol by byla ztráta pracovníků dojíždějících za prací přes hranice schengenského prostoru. Takových pracovníků je v EU více než 1,7 milionu. Tyto náklady by mohly představovat 1,3 až 5,2 miliard ročně. (Ústav mezinárodních vztahů 2016)

4 Schengenský prostor

Vznik schengenského prostoru byla jedna z hlavních výhod, které s sebou přinesla evropská integrace. V důsledku migrace je ovšem nutné přehodnotit výhody a nevýhody schengenského prostoru. Jedná se o prostor, ve kterém se státy rozhodly neprovádět kontroly na vnitřních hranicích, ale harmonizované kontroly na hranicích vnějších. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích značně urychlilo dopravu mezi státy schengenského prostoru a snížilo náklady na export, především u zboží okamžité spotřeby. Další výhodou je i podpora přeshraničního turismu, protože odpadá čekání na hranicích, které se pohybovalo v rozmezí minut, ale i několika hodin. (Úřad mezinárodních vztahů 2016)

Vznik schengenského prostoru se datuje k roku 1985 a nyní je tvořen 26 státy, z toho 22 je členem EU a další 4 (Island, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko) jsou součástí ESVO. Výjimku mají udělena Velká Británie a Irsko, které jsou sice součástí schengenského prostoru, ale pouze v oblasti bezpečnosti a justice. Hraniční kontroly na svém území si tyto státy ponechaly.

Pokud se země chce stát členem schengenského prostoru, musí nejprve prokázat, že je schopna převzít odpovědnost za kontroly na vnějších hranicích, za vydávání schengenských víz, dále účinně spolupracovat s ostatními státy na udržení vysoké bezpečnosti, napojit se na systém SIS (Schengenský informační systém) a VIS (Vízový informační systém) a uplatňovat soubor schengenských pravidel. Mezi tato pravidla patří kontroly na pozemních, vzdušných a námořních hranicích, vydávání víz, policejní spolupráce a ochrana osobních údajů. (Břicháček 2008)

Evropská unie usiluje o zachování schengenského prostoru, proto členským státům poskytuje financování prostřednictvím Fondu pro vnitřní bezpečnost, který je součástí rozpočtu EU. Na období 2014 až 2020 je vyčleněno 2,76 miliard eur s cílem řešit nelegální migraci a zdokonalit vyřizování žádostí o Schengenská víza.

Schengenský informační systém (SIS)

Schengenský informační systém (dále jen SIS) je databáze, která je sdílena v celém Schengenském prostoru. Obsahuje veškeré informace o hledaných, pohřešovaných či sledovaných osobách či informace o odcizených či hledaných vozidlech a předmětech. Jedná se o jeden z hlavních prvků, který zajišťuje fungování schengenského prostoru.

V současné době systém obsahuje více než 46 milionů záznamů, většinou se jedná o odcizené věci či ztracené doklady. SIS umožňuje mnohem efektivněji najít hledané osoby. (MVCR 2016)

Vízový informační systém (VIS)

Vízový informační systém (dále jen VIS) je systém výměny informací o krátkodobých vízech mezi Schengenskými zeměmi. Hlavním cílem je usnadnit podání žádosti o vízum a zvýšení bezpečnosti na vnějších i vnitřních hranicích.

Hlavním účelem systému je lépe chránit žadatele proti krádežím identity a zabránit tzv. „visa shoppingu,“ neboli prodávání víz. Systém je proti tomuto fenoménu zabezpečen biometrickými údaji, konkrétně otisky prstů. Použití biometrických údajů navíc zrychluje a zabezpečuje kontroly na vnějších hranicích. (MZV 2016)

Další výhodou tohoto systému je snadnější určení toho, který stát je odpovědný za vyřízení žádosti o azyl. (Evropská komise 2017)

4.1 Znovuzavedení kontrol na hranicích

Fungující Schengenský prostor je nesmírná výhoda jak pro společnost, tak pro ekonomiku a je považován za jeden z největších úspěchů. Jedná se o více než 400 000 milionů občanů, kteří uskuteční více než 1,25 miliard cest ročně. V rámci schengenského prostoru se také uskuteční více než 57 milionů přeshraničních pohybů se zbožím. V období masové migrace ovšem může přinášet problémy při nezvládnutí kontroly na vnějších hranicích. K tomu došlo v Řecku, kde Rada v únoru 2016 našla závažné nedostatky. (Euroskop 2016) Nedostatky byly objeveny především v identifikaci a registraci nelegálních migrantů, nesystematičnosti zanášení otisků prstů do databáze, kontrole autentičnosti cestovních dokladů a jejich srovnávání s hlavními databázemi jako je např. SIS nebo databáze Interpolu. Ačkoliv zpráva uznává, že Řecko je pod velkým nátlakem, poukazuje také na zanedbání povinností. (Evropská komise 2016)

První kontroly na vnitřních hranicích, jako reakci na teroristické útoky ve Francii začátkem roku 2015, zavedlo v září 2015 Německo, Rakousko, Francie, Belgie, Dánsko a Švédsko. Tyto země tak učinily na základě schengenského hraničního kodexu, jenž pouze na dobu 8 měsíců. Toto opatření ovšem vypršelo 12. května 2016. Rada EU proto zavedla opatření, jež umožňovalo zemím jako Rakousko, Německo, Dánsko, Švédsko a Norsko, aby po dobu 6 měsíců zachovaly přiměřené hraniční kontroly. Tento plán měl plně znovuotevřít Schengenský prostor do konce roku 2016. (Evropská rada 2017)

Vzhledem k nestabilizované situaci a neutichajícímu migračnímu tlaku Rada doporučila, aby nejvíce zasažené státy (Rakousko, Německo, Švédsko, Dánsko a Norsko) prodloužily hraniční kontroly na období maximálně 3 měsíců. Toto rozhodnutí skončilo 11. února 2017. Rada ovšem přijala 7. února 2017 prováděcí rozhodnutí, kterým se povoluje těmto státům prodloužit hraniční kontroly o další 3 měsíce, tedy až do 11. května 2017. Jedná se ovšem pouze o částečné kontroly, které by měly být prováděny pouze v krajních případech a v místech, přes které cestuje většina nelegálních migrantů. Především jde o Rakousko – Maďarské hranice nebo Německo – Rakouské hranice. (Evropská rada 2017)

4.2 Dopady migrační krize na Schengenský prostor

Schengenský prostor je tedy již omezen dva roky, ačkoliv pouze částečně. Kontroly jsou prováděny tak, aby nedošlo k narušení schengenského prostoru a pouze v omezené míře. Zatím se neobjevují zprávy o prodloužení hraničních kontrol dále než do května roku 2017 a lze předpokládat, že současná omezení skončí úplně.

Schengenský prostor sice může být bezpečnostním rizikem pro celou Evropu, ale nic nenaznačuje tomu, že by jeho fungování mohlo být dlouhodobě narušeno. Zavedení kontrol na hranicích je pouze dočasné, a to především z důvodu nezabezpečených vnějších hranic. Na zabezpečení vnějších hranic poskytla EU značné dotace na období 2014-2020 a byly podniknuty kroky k zastavení vlny nelegálních migrantů přes Řecko a Itálii. Konkrétně byly nasazeny nové pohraniční strážce a začalo se používat zařízení hotspotového systému, díky kterému dosáhla míra snímání otisků v Řecku a Itálii téměř 100 %. Dále byly zavedeny systematické kontroly všech osob překračující vnitřní hranice. (Evropská rada 2016)

K omezování schengenského prostoru ovšem státy nedrží jednotná stanoviska. Z Nizozemska dokonce zazněl návrh „minischengenu“ pro Nizozemsko, Rakousko, Belgie, Lucembursko a Německo. Proti tomuto návrhu se však razantně ohradily státy Visegrádské skupiny. Tento návrh byl adresován jižním státům, jako nátlak na zabezpečení vnějších hranic. Návrh sice nebyl projednáván oficiálně, ale i tak vzbudil značnou pozornost a některé západní politické strany se ho stále ještě drží. Toto omezení by znamenalo krok zpět v Evropské integraci a mělo by značný dopad na spolupráci mezi Evropskými státy. Zásadní dopad by mohl mít na konzistentnost Evropské unie. Zatím ovšem nic nenaznačuje tomu, že by k „minischengenu“ mohlo dojít, protože největší vlnu migrace má již Evropa za sebou. (Ústav mezinárodních vztahů 2016)

Zprávy agentury Frontex z roku 2017 navíc ukazují, ve srovnání s rokem 2016, mnohem nižší množství ilegálních migrantů, kteří se snaží dostat do Evropy (pouhých 11%). Nic proto nenaznačuje další prodlužování kontrol na hranicích a omezování schengenského prostoru. (Frontex 2017)

5 Azylová a migrační politika EU

Současná migrační vlna, se kterou se Evropská unie potýká, vyžaduje intenzivní jednotný přístup a efektivní migrační politiku. Ta zatím v EU chybí. Jak je rozebráno v kapitole 6, rok 2015 byl rekordní v počtu příchozích osob a žadatelů o azyl. Principy EU při poskytování azylu vycházejí z Ženevské úmluvy. Tato úmluva zabráňuje návrat uprchlíků do země, kde jim hrozí pronásledování. (Euroskop 2015)

5.1 Vývoj migrační politiky v EU

Migrační politika se v EU vyvíjí již od jejího vzniku. V rámci Maastrichtské smlouvy byla ovšem otázka migrace a azylu řešena mezivládně a Evropská unie měla pouze pravomoci podpůrné. To změnila v roce 1997 Amsterdamská smlouva, která pravomoci v otázkách migrace a azylu posunula z podpůrných na výlučné pro přechodné období 5 let. Zároveň se stala základem pro vytvoření jednotného azylového systému.

Dalším významným krokem bylo zasedání Evropské rady v Tampere v roce 1999. Závěry Evropské rady byly značně založeny na morální bázi. Jednalo se o stejné zacházení se všemi, kterým byl v rámci Unie udělen azyl, snaha o partnerství se zeměmi původu azylantů, spravedlivé zacházení s příslušníky třetích zemí a řízení migračních toků.

Dalším posunem v migrační politice byl Haagský program na období 2005–2010. Byly projednávány návrhy o vytvoření jednotné unijní azylové politiky a snaha o lepší justiční a policejní spolupráci. Poslední změnou primárního práva je Lisabonská smlouva, která rozšiřuje pravomoci Unie a hovoří o úsilí vytvořit společnou azylovou politiku. V oblasti justice nahradil Haagský program tzv. Stockholmský program na období 2010–2014, který zdůraznil potřebu spolupráce policie a justice v oblasti přeshraničního organizovaného zločinu a potvrdil vytvoření jednotné azylové politiky.

Ačkoliv je migrační a azylová politika již dlouho diskutované téma, zatím nedošlo ke shodě na jednotné politice. Dokonce ani po skončení Stockholmského programu nebyl vypracován nový program, ačkoliv byly stanoveny strategie na období 2014–2020. EU, konkrétně Parlament a Rada, má dnes sdílené pravomoci s členskými státy, především v množství přijímaných uprchlíků. V oblasti přistěhovalectví a azylu má Soudní dvůr rozhodující pravomoc a zasahuje v případech rozporu mezi členskými státy nebo členskými státy a Evropskou unií. (Evropský Parlament 2017)

5.1.1 Dublinský systém

Dublinský systém je jedna z nejvýznamnějších iniciativ z roku 1990, která z důvodu vytváření prostoru bez vnitřních hranic a rostoucího počtu žádostí o azyl stanovuje stát odpovědný za posouzení žádosti o mezinárodní azyl. Dublinský systém měl v době svého vzniku dva hlavní cíle. Prvním cílem bylo minimalizovat tzv. asylum shopping, což je nekontrolovaný pohyb žadatele po území států schengenského prostoru v důsledku paralelních či následných žádostí o azyl. Vznikl proto princip „one chance only“ (pouze jedna šance), kdy žadatel může podat pouze jednu žádost. (MVCR 2016)

Druhým cílem bylo zabránit stavu tzv. „uprchlíka na orbitu“, neboli uprchlíka, který nemůže najít zemi ochotnou mu poskytnout azyl. Žadatel by měl získat jistotu, že se jeho případu v poměrně krátkém čase ujme některý z příslušných států. (MVCR 2016)

Tento systém měl dvě revize. První proběhla v roce 2003, kdy Rada přijala nové nařízení stanovující kritéria pro odpovědnost členského státu ve vyřízení žádosti o azyl. Posouzení samotné však zůstalo čistě v kompetenci příslušných států. V tomto systému se ovšem objevila nedopatření, především v určení státu, který je odpovědný za posouzení žádosti o azyl. Proto ho nahradil Dublin III, který vychází ze závěru z Tempere a usiluje o vytvoření jednotného azylového systému a proveditelnou metodu určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o azyl. (Euroskop 2016)

5.1.2 Okamžitá opatření

První okamžitá opatření přijala EU v dubnu 2015 v reakci na tragédie ve Středomoří, kdy u Řeckých a Italských hranic utonulo mnoho migrantů. Komise předložila opravný rozpočet pro rok 2015 a návrh pro rok 2016 s cílem ztrojnásobit rozpočet agentur Frontex Triton a Poseidon, aby k podobným událostem již nedocházelo. Tyto agentury by měly koordinovat operativní podporu při ochraně hranic a zabránit dalším úmrtím na moři. Dalším opatřením je pronásledování zločinných převaděčských organizací za pomoci organizací Frontex a Europol. (Evropská komise 2015)

V reakci na velký počet imigrantů se EU rozhodla vytvořit přechodný systém přerozdělování osob, které nezbytně potřebují ochranu. Cílem bylo zajistit spoluúčast všech států a odlehčit státům v předních liniích. Distribuční klíč je založený na kritériích jako HDP, počet obyvatel, míra nezaměstnanosti, historické statistiky migrace apod. Tento systém by měl nahradit systém

trvalého přerozdělování 20 000 uprchlíků ročně. Na podporu této politiky byly vynaloženy prostředky 50 milionů eur pro období 2015-2016. (Evropská komise 2015)

5.2 Evropský program pro migraci

Tento program sdružuje kroky a strategie pro období 2014-2020, které musí unie podniknout, aby byla schopna vybudovat soudržný a komplexní program pro otázku migrace. Vyjádřením EU má zůstat Evropa i nadále útočištěm pro ty, jež prchají před válkou či pronásledováním. Toto prohlášení ovšem není čistě na základě morálního hlediska. Evropa prožívá silný demografický pokles a řízená migrace je jedním z předpokladů udržitelného ekonomického růstu. Ovšem toto nebude možné uskutečnit bez efektivní migrační a azylové politiky. Evropská unie má k dispozici mnoho nástrojů, které může využít. Jak je blíže pospáno v kapitole 2, může postupovat od kombinace vnitřních a vnějších politik až po začlenění jednotlivých členských států.

5.2.1 Dlouhodobá strategie a financování

Evropská unie má připraven akční plán z roku 2015 pro řešení příčin migrace. Tento program má několik kroků. Komise a Evropská služba pro vnější činnost budou společně s partnerskými zeměmi zamezovat nebezpečným tranzitním cestám. EU by také měla poskytovat podpory zemím, ze kterých migranti přicházejí, především tedy z Afriky a Blízkého východu. V roce 2015–2016 bylo na program regionálního rozvoje a ochrany vyčleněno z rozpočtu Evropské unie 30 milionů eur. Dále se stane migrace jednou z misí společné bezpečnosti a obranné politiky (dále jen SBOP) s cílem podpořit činnosti správy hranic. Dále se EU podílí na řešení krizí například v Sýrii a Libyi. Navíc Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky potvrdil cíl pro rok 2020, a to zajistit 20 000 míst pro přemístění uprchlíku ročně. Vzhledem k množství migrantů putujících do Evropy se to zdá až zbytečné. Uprchlíci budou přemístováni ze zemí Blízkého východu a Severní Afriky s cílem omezit aktivity nelegálních převaděčů a budou rozmístováni do zemí EU za pomoci distribučního klíče, který vychází z Dublinské úmluvy.

V rámci pomoci státům, ve kterých migranti nejvíce vstupují do Evropy, jako Řecko, Itálie a Španělsko, vyhradila EU dalších 60 milionů eur na nouzové financování, včetně podpory přijímání migrantů a humanitární a zdravotní péči. V ohniskových centrech také spolupracují organizace Frontex, Europol a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu při napomáhání koordinace vracení nelegálních migrantů, vyřizování žádostí o azyl a vyšetřování s cílem rozbít síť převaděčů.

Dalším strategickým bodem je snižování motivace k nelegální migraci skrze partnerství se zeměmi původu a tranzitu, kde byla zavedena různá řada dvoustranných a regionálních opatření. Navíc tato spolupráce bude doplněna o delegáty z EU, kteří budou v těchto klíčových zemích jako Sýrie, Libye, Irán a Afganistán napomáhat v otázkách migrace, rozvoje a budou shromažďovat a analyzovat informace. Za příklad této spolupráce se uvádí Turecko, které od začátku roku 2014 obdrželo 79 milionů eur na zmírnění migračního tlaku do Řecka a na prevenci nebezpečných cest ve východním středomoří. V rámci této strategie je také vyčleněno pro období 2014-2020 96,8 miliardy eur na vnější spolupráci EU, na zmírnění faktorů způsobující migraci v klíčových zemích. Konkrétně na chudobu, nejistotu, nerovnost příležitostí a nezaměstnanost. Na posílení vnějších hranic poskytla EU pro období 2014-2020 více než 2,7 miliard eur. (Evropská komise 2015)

Poslední reformy migrační politiky proběhly v červenci roku 2016 za účelem sjednotit azylový systém, který by měl být štedrý k těm, kteří jsou nejvíce zranitelní a přísný k těm, kteří se tento systém pokusí zneužít. Jedná se především o rychlou identifikaci těch, kteří skutečně potřebují mezinárodní ochranu a navrácení migrantů, kteří právo na tento typ ochrany nemají, do země původu. Reformy by měly předejít „soutěžení“ mezi státy o nejméně atraktivní azylový systém a pokusit se celý systém sjednotit. Konkrétně návrhy spočívají ve snaze snížit rozdíl mezi množstvím přijatých žádostí o azyl v jednotlivých státech a poskytnout stejnou ochranu žadatelům o azyl na dobu nezbytně nutnou, bez ohledu na místo podání žádosti. To by mělo snížit druhotný pohyb žadatelů uvnitř EU. V neposlední řadě je snahou harmonizovat směrnice o podmínkách přijetí, aby se na žadatele vztahovala stejná pravidla pro vstup do EU, včetně vstupu na pracovní trh. (Evropská komise 2016)

6 Současná migrační krize

Současná migrační krize je velice diskutované a kontroverzní téma. Obyvatelé i představitelé Evropy se rozdělili na ty, kteří migranty vítají a na ty, kteří v nich vidí pouze problémy a nebezpečí. Migrace začala eskalovat nejvíce v roce 2014 a 2015, statistiky naznačují, že pomyslný „vrchol“ je tedy již překročen.

Následující kapitola se zabývá původem migrační krize, statistikami migrace, aktivitou migrantů na trhu práce a faktory, které sledují sociální začlenění migrantů. Úvodem je také třeba říci, že množství migrantů, kteří v Evropě pobývají nelegálně nelze přesně sledovat, ale jejich počty mohou být značné.

6.1 Původ migrační krize

Původ současné migrační krize lze hledat v roce 2010. Při Arabském jaru došlo ke zhroucení režimů na Blízkém východě a Africe, konkrétně v Tunisku, Egyptě, Sýrii, Libyi a Jemenu. Tehdy došlo k protestům, svržení tamních nedemokratických režimů a následnému rozpadu politického systému. To vše doprovázely občanské a jiné války. Navíc invazivní Americká a Evropská politika, které napomohly pádu tamních režimů, měly na svědomí i vytvoření teroristických organizací a Islámského státu. Dnes se potýkáme s již utichající, ale neustále problematickou situací na Blízkém východě a severu Afriky. (Míka 2015)

V rámci původu migrační krize je také důležité upozornit na příčiny rozpadu jednotlivých režimů. To má převážně na svědomí Americká „rozšiřování demokracie.“ Jedná se o útoky na Irán, Irák, Afgánistán, Jemen, Libyi a do jisté míry také Sýrii. Libye může posloužit jako ideální příklad, kdy tamní vůdce Muammar Kaddáfí znárodnil Libyjské ropné zásoby, odmítl prodávat ropu za petrodolar a na summitu v Addis Adebě v roce 2009 navrhl projekt Spojených států Afrických. Důsledkem byl intervenční zásah USA a Nato v roce 2011, který prakticky rozvrátil celou Libyi a napomohl vzniku teroristických organizací, které se po rozvratu Sýrie začaly hromadně označovat jako Islámský stát. Nehledě na to, že tato politika si vyžádala nejméně 30 000 mrtvých a 50 000 zraněných. (NTC 2013) Kaddáfí byl velice často očeňován jako diktátor, ovšem fakta jsou taková, že za jeho vlády vzrostla gramotnost v Libyi z 10 % na 88 %, veřejný dluh byl druhý nejnižší na světě, zdarma byla zdravotní péče i školní docházka, což z Libye dělalo nejrozvinutější stát Severní Afriky. Dnes se Libye nachází v chaosu a je politicky neovladatelná, rozkouskovaná na malé části, které ovládají lokální milice. (Olšer 2015) Je tedy

zjevné, že současná migrační krize není náhodný proces, ale důsledek vojenských intervencí na Blízkém Východě a Severu Afriky.

Od této doby rostou počty žadatelů o azyl. Příkladem může být Německo, které v roce 2010 registrovalo 45 000 žádostí o azyl, v roce 2011 již 50 000. Exponenciální nárůst začal v roce 2013, kdy bylo podáno necelých 120 000 žádostí, v roce 2014 175 000 žádostí a v roce 2015 se jednalo o více než 260 000 žádostí o azyl. (Slaný 2016)

Paradoxně EU začala poprvé na tuto krizi aktivně reagovat až v dubnu 2015 v reakci na tragédie ve Středomoří, kdy u Řeckých a Italských hranic utonulo mnoho migrantů ve snaze dostat se do Evropy.

6.2 Pull model současné migrační krize

Ačkoliv se jedná o zjednodušený model, s jeho pomocí lze určit důvody pro výběr cílové destinace migrantů. Migrace ze třetích zemí není rovnoměrná a většina jižních zemí, které hlásí velké množství migrantů, slouží pouze jako tranzitní země. Tento model vysvětluje důvod výběru cílových zemí. Pracuje s důvody ekonomickými, environmentálními a kulturními.

Ekonomické důvody

Mezi ekonomické důvody lze zařadit lepší platové podmínky, lepší sociální systém a poptávku po pracovní síle.

Environmentální

Mezi environmentální důvody patří bezpečí, rozvinutá infrastruktura, základní zdravotní a sociální péče, lepší kvalita životního prostředí.

Kulturní

Mezi tyto faktory patří již existující skupiny předchozích migrantů, bývalý koloniální vztah mezi zeměmi původu a tranzitu migrantů či podobná kultura nebo existence již „dovezené“ kultury.

Migranti se snaží dostat do zemí s vysokými platovými podmínkami, kde je poptávka po pracovní síle a štedrý sociální systém. Těmto podmínkám vyhovují západní státy, především Německo, Velká Británie, Francie a Švédsko. Zde také statistiky ukazují nejvyšší množství migrantů. Jak je ovšem dokázáno níže, tyto faktory zároveň snižují ekonomickou aktivitu. Je to především proto, že část rodiny nemusí pracovat (jedná se především o ženy) a je živena ze sociálního systému.

6.3 Statistiky současné migrační krize

Dle Eurostatu (2016) se v roce 2014 jednalo o 3,8 milionu osob imigrujících do některého ze států EU-28. Oproti tomu 2,8 milionů osob z některého z členských států odešlo. Jedná se i o pohyb uvnitř EU. Z toho asi 1,6 milionu tvoří příslušníci třetích zemí. 1,3 milionu tvoří občané EU, kteří se stěhují do jiného státu bez občanství tohoto státu. 870 000 tvoří občané stěhující se do státu EU, jehož občanství už mají a asi 12 400 osoby bez státní příslušnosti směřující do EU z oblastí mimo Evropu.

Jak ukazuje tabulka č. 4, největší počet imigrantů za rok 2014 vykázalo Německo, a to 884 900 osob. Spojené království vykázalo 632 000 osob a Francie se Španělskem přes 300 000 osob. Tento rok zároveň největší počet emigrantů zaznamenalo Španělsko, a to ve výši 400 400 osob, přes 300 000 hlásilo Německo a Spojené království a Francie s Polskem přes 250 000. Celkem 15 zemí hlásilo větší míru přistěhování než vystěhování, dalších 13 (Bulharsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Chorvatsko, Kypr, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko a Estonsko) hlásilo větší počet emigrantů. V poměru k počtu rezidentů v daném státě nejvíce přistěhovalců hlásilo Lucembursko (4%), Malta (2,1%), Irsko (1,5%), naopak největší míru vystěhování hlásil Kypr (2,8%), Lucembursko (2%) a Irsko (1,8%).

Tab. č. 4: Množství imigrantů směřujících do EU dle národnosti

	Total immigrants		Nationals		Total		Non-nationals				Stateless	
	(thousands)	(thousands)	(%)	(thousands)	(%)	Citizens of other EU Member States		Citizens of non-member countries		(thousands)	(%)	
						(thousands)	(%)	(thousands)	(%)			
Belgium	124.8	17.6	14.1	105.9	84.9	64.6	51.8	41.3	33.1	0.0	0.0	
Bulgaria	26.6	9.5	35.7	17.0	64.0	1.4	5.4	15.3	57.4	0.3	1.2	
Czech Republic	29.9	5.8	19.3	24.1	80.7	14.8	49.3	9.4	31.4	0.0	0.0	
Denmark	68.4	19.3	28.3	49.0	71.7	23.8	34.9	24.5	35.8	0.7	1.0	
Germany	884.9	88.4	10.0	790.2	89.3	415.9	47.0	372.4	42.1	1.9	0.2	
Estonia	3.9	2.6	65.5	1.3	34.4	0.2	4.0	1.2	29.6	0.0	0.8	
Ireland	67.4	12.4	18.4	55.0	81.6	26.2	38.8	28.7	42.6	0.1	0.1	
Greece	59.0	29.5	50.0	29.5	50.0	16.0	27.1	13.5	22.9	0.0	0.0	
Spain	305.5	41.0	13.4	264.5	86.6	100.0	32.7	164.4	53.8	0.1	0.0	
France	339.9	126.2	37.1	213.7	62.9	83.5	24.6	130.2	38.3	0.0	0.0	
Croatia	10.6	4.8	45.3	5.8	54.6	2.3	21.9	3.5	32.6	0.0	0.1	
Italy	277.6	29.3	10.5	248.4	89.5	68.1	24.5	180.3	64.9	0.0	0.0	
Cyprus	9.2	1.4	15.3	7.8	84.7	3.7	40.8	4.0	43.9	0.0	0.0	
Latvia	10.4	5.9	56.6	4.4	42.9	0.9	8.9	3.5	33.9	0.0	0.1	
Lithuania	24.3	19.5	80.4	4.8	19.6	0.7	2.7	4.1	16.8	0.0	0.1	
Luxembourg	22.3	1.3	5.9	21.0	94.0	16.5	74.1	4.4	19.9	0.0	0.0	
Hungary	54.6	28.6	52.4	26.0	47.6	10.5	19.3	15.5	28.3	0.0	0.0	
Malta	8.9	1.8	20.5	7.1	79.5	4.4	49.6	2.7	29.9	0.0	0.0	
Netherlands	145.3	37.4	25.8	107.8	74.2	58.4	40.2	47.8	32.9	1.6	1.1	
Austria	116.3	9.2	7.9	106.9	92.0	67.0	57.6	39.4	33.9	0.5	0.4	
Poland	222.3	127.6	57.5	94.3	42.4	27.2	12.3	67.0	30.1	0.1	0.0	
Portugal	19.5	10.2	52.4	9.3	47.6	3.4	17.3	5.9	30.3	0.0	0.0	
Romania	136.0	123.9	91.1	12.1	8.9	1.2	0.9	10.9	8.0	0.0	0.0	
Slovenia	13.8	2.5	18.3	11.3	81.7	3.3	23.6	8.0	58.1	0.0	0.0	
Slovakia	5.4	2.9	54.9	2.4	45.1	2.0	36.8	0.4	8.3	0.0	0.0	
Finland	31.5	7.9	24.9	23.1	73.4	9.5	30.1	13.6	43.1	0.1	0.2	
Sweden	127.0	20.9	16.4	105.6	83.2	28.1	22.1	70.7	55.7	6.8	5.3	
United Kingdom	632.0	81.3	12.9	550.7	87.1	263.6	41.7	287.1	45.4	0.0	0.0	
Iceland	5.4	1.9	35.8	3.4	64.2	2.9	53.2	0.6	10.3	0.0	0.8	
Liechtenstein	0.6	0.2	26.7	0.5	73.3	0.2	39.8	0.2	33.5	0.0	0.0	
Norway	66.9	6.9	10.3	60.0	89.6	35.1	52.5	24.3	36.3	0.6	0.8	
Switzerland	156.3	26.2	16.7	130.1	83.2	94.4	60.4	35.7	22.9	0.0	0.0	

(*) The values for the different categories of citizenship may not sum to the total due to rounding and the exclusion of the category 'unknown citizenship' from the table.

Zdroj: Eurostat, 2014

Genderové statistiky ukazují, že mezi přistěhovalci z jiných států EU bylo 53 % mužů a 47 % žen, nejvíce mužů v Lotyšsku (62 %), naopak nejmenší podíl na Kypru (30 %). Věkový medián je 28 let. (Eurostat 2014)

6.3.1 Statistiky legální migrace

Jak je možné vidět v tabulce č. 5, vývoj žádostí o azyl od Arabského jara značně stoupl. Pouze za rok 2014 a 2015 se jednalo o skoro 2 miliony žádostí o azyl. Nejvíce žádostí bylo v Německu, Švédsku, Maďarsku, Rakousku a Francii. Za rok 2014 bylo v celé EU úspěšných asi 45 % žádostí. (Eurostat, 2017)

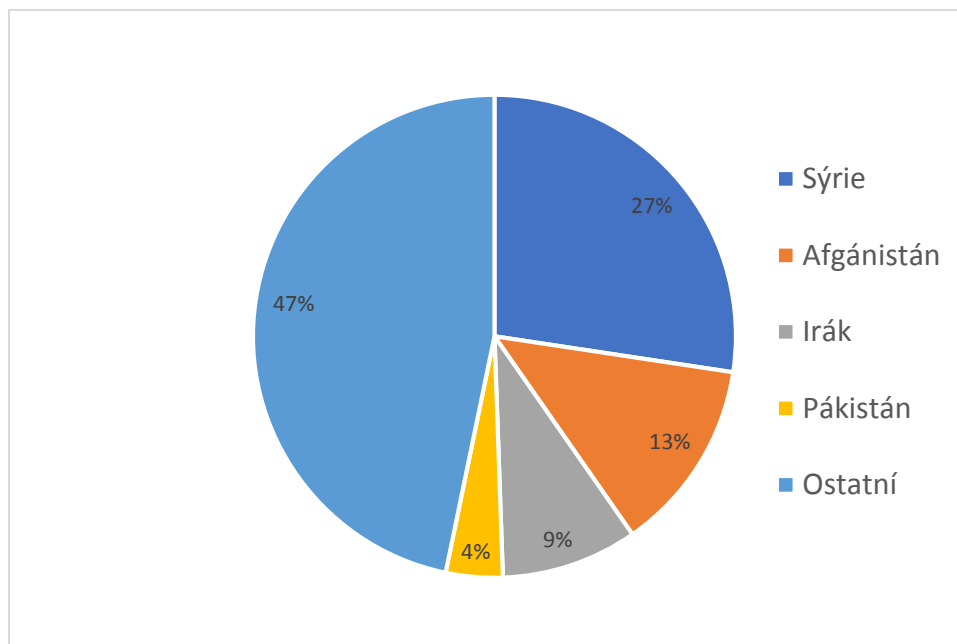
Tab. č. 5 Vývoj žádostí o azyl 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28	267 160	311 520	343 930	425 620	598 140	1 314 650
Německo	41 330	45 740	64 540	109 580	173 070	441 900
Švédsko	31 820	29 650	43 880	54 260	75 090	156 460
Francie	48 070	52 150	55 070	60 230	59 030	74 300
Velká Británie	22 640	25 900	27 980	29 400	31 260	38 570
Řecko	10 270	9 310	9 580	8 220	9 450	11 370
Maďarsko	2 100	1 690	2 160	18 570	41 370	174 430
Itálie	10 050	34 120	17 350	25 720	63 660	83 240
Česká republika	980	760	750	500	920	1 250
Španělsko	2 740	3 410	2 580	4 510	5 900	13 370
Rakousko	11 010	14 420	17 410	17 500	28 060	85 620

Zdroj: Vlastní zpracování, 2017

Jak je vidět z grafu č. 2, statistiky původní země migrantů ukazují, že v roce 2015 se jednalo o více než 360 000 migrantů ze Sýrie, více než 170 000 z Afghánistánu, 120 000 z Iráku a méně než 50 000 z Pákistánu. Struktura národností byla podobná i v roce 2016. (OECD 2016)

Graf č. 2: Azylantí v EU podle země původu v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle OECD (2016)

6.3.2 Statistiky nelegální migrace

Statistiky nelegální migrace se velice těžko sledují a prakticky oficiální statistiky ani neexistují. Lze ovšem určit přibližné množství osob pobývajících na území EU nelegálně, pomocí policejních záznamů nebo například údajů agentury Frontex. Frontex uvádí, že do Evropy v roce 2015 přišlo asi 1,8 milionu ilegálních migrantů, ačkoliv se můžou vyskytovat duplikace při vícenásobném započítání na hranicích jiného státu.

V prvním čtvrtletí roku 2016 detekovala agentura necelých 285 000 nelegálních vstupů. V únoru letošního roku agentura detekovala pouze necelých 11 000 nelegálních vstupů, což by mohlo naznačovat postupné zlepšování nelegální migrace a úspěch v boji proti převaděčům. (Frontex, 2017)

6.4 Integrace migrantů

Jak je uvedeno výše, migrace může být pro ekonomiku velkým přínosem. Toto ovšem platí pouze v případě, že se migranti úspěšně začlení do fungujícího systému. Ne vždy ovšem tento proces nastane a prospěšnost migrace lze tedy určit pouze na základě zaměstnanosti, vzdělání a sociálního začlenění. (Gabal, 1999)

6.4.1 Indikátory pracovního trhu

Začlenění migrantů na trhu práce je pro úspěšnou integraci skoro nezbytné. Dle statistik Eurostat (2015) jsou migranti na trhu práce obecně o něco aktivnější než domácí populace. Ovšem je také třeba zohlednit zemi původu. Neaktivněji se v EU projevují migranti, kteří už mají občanství EU, poté domácí obyvatelstvo a nejnižší ekonomickou aktivitu vykazuje skupina migrantů ze třetích zemí.

Jak je možné vidět v tabulce č. 6, ekonomická aktivita migrantů ze třetích zemí je nižší, než aktivita domácí populace. Velice nízkých hodnot ekonomické aktivity oproti původnímu obyvatelstvu dosahují všechny ekonomicky silné státy, jako například Německo nebo Velká Británie. Naopak státy, kde v posledních letech proběhla ekonomická krize (Řecko, Španělsko) ukazují větší ekonomickou aktivitu migrantů než domácího obyvatelstva. Důvodem může být například sociální systém, ale také neochota domácí populace přijmout zaměstnání za nízké peníze souběžně se snahou firem snížit náklady v nejistém období. Dalším příkladem může být i Česká Republika, kde je přibližně stejná ekonomická aktivita domácí populace a migrantů ze zemí mimo EU. Důvodem je ekonomická situace v zemi, kdy při porovnávání HDP z roku 2014 v paritě kupní síly lze uvést Českou Republiku (85 %) jako středobod mezi Německem (125

%) a Řeckem (71 %). Toto se odráží i na štedrosti sociálního systému, kdy štedrý sociální systém demotivuje k ekonomické aktivitě. (aktuálně 2015)

Tab. č. 6 Ekonomická aktivita domácí populace a migrantů dle oblasti původu v procentech

	Místní populace			Občané EU			Občané třetích zemí		
	z toho			z toho			z toho		
	20-64	25-54	55-64	20-64	25-54	55-64	20-64	25-54	55-64
EU-28	77,30	86,10	57,10	81,60	85,90	63,80	69,80	73,40	56,00
Německo	83,00	89,30	70,10	81,90	86,00	69,20	64,70	68,50	50,10
Švédsko	87,00	92,00	78,90	85,80	89,80	72,60	71,10	74,40	69,90
Francie	78,10	88,70	52,70	77,20	85,60	58,80	62,40	67,30	43,10
Velká Británie	80,90	86,40	64,50	85,90	88,80	67,50	69,20	73,20	58,80
Řecko	72,60	85,50	40,70	75,60	81,60	58,70	80,70	83,70	71,70
Itálie	67,90	76,80	50,10	78,00	79,50	76,10	72,60	74,60	70,90
Česká republika	78,70	88,70	57,90	82,30	86,40	66,40	79,20	82,20	82,30
Španělsko	78,70	87,70	57,30	82,70	87,80	55,10	82,00	83,70	72,50
Rakousko	79,50	89,80	48,70	81,90	86,80	59,20	65,90	71,30	34,00

Zdroj: Eurostat, 2015

Dalším důvodem pro nižší ekonomickou aktivitu migrantů je i nižší začlenění žen. Dle statistik byla aktivita žen původem mimo EU o 25 procentních bodů nižší než aktivita mužů mimo EU, zatímco v EU se jedná o přibližně 10 procentní bodů. (Eurostat 2015)

6.4.2 Vzdělání migrantů

Vzdělání je u migrantů velice diskutované téma. Společnost se obecně (ačkoliv neoprávněně) obává migrantů, jako nevzdělané, proto levné pracovní síly. Ovšem dosažené vzdělání migrantů není zcela zanedbatelné.

Ve skupině 25-54 let má 30 % imigrantů z oblastí mimo EU dosažený první nebo druhý stupeň vysokoškolského vzdělání. Z populace narozené v EU dosahuje tohoto stupně vzdělání o necelých 5 procentních bodů více osob. Asi 34 % migrantů dosahuje alespoň vyššího středního vzdělání. Z občanů narozených v EU dosahuje tohoto stupně přibližně 42 %. (Eurostat 2016)

Alespoň základního nebo nižšího středního vzdělání dosahuje přes 20 % osob narozených v EU. Z populace narozené mimo Evropskou unii dosahuje tohoto stupně vzdělání o 16 procentních bodů více osob.

6.4.3 Sociální začlenění

U sociálního začlenění migrantů lze sledovat například jejich ubytování a pracovní podmínky. Bytové a životní podmínky navíc zrcadlí aktivitu migrantů na trhu práce a pozitivní efekt na spotřebu.

Statistiky Eurostatu (2015) udávají, že asi 70,5 % domácí populace v celé EU mezi 20-64 lety obývá prostory ve vlastnickém stavu. U cizinců má prostory ve vlastnictví 32,1 %. Největší množství migrantů, kteří žijí v podnájemním stavu, bylo zjištěno na Slovinsku a v Itálii, a to skoro 80 %. V Rakousku, Řecku a Irsku bylo zjištěno přibližně 77 % migrantů žijících v podnájmu. Naopak největší množství vlastníků nemovitostí mezi migranty bylo naměřeno v Estonsku, a to 85,3 %, v Litvě 80 % a v Chorvatsku 75,3 %.

Lze sledovat, že u států s vyšším podílem migrantů v podnájemním stavu je většinou větší ekonomická aktivita, což může značit pouze dočasnou pracovní migraci. Jako příklady těchto zemí lze uvést Itálii, Řecko nebo Slovinsko.

Další dva indikátory, které lze v oblasti ubytování sledovat jsou míra přeplněnosti a míra neúměrných nákladů na bydlení. Míra přeplněnosti má daná minimální kritéria. Musí být zajištěn minimálně jeden pokoj pro dvě osoby stejného pohlaví mezi 12–17 lety (v případě odlišných pohlaví odděleně), alespoň jedna místnost pro pár, alespoň jedna místnost pro svobodné osoby nad 18 let. V tomto ohledu bylo u domácí populace zjištěno 16,5 % přeplněnosti, u migrantů ze zemí mimo EU se jedná o 24,5 %. (Eurostat 2015)

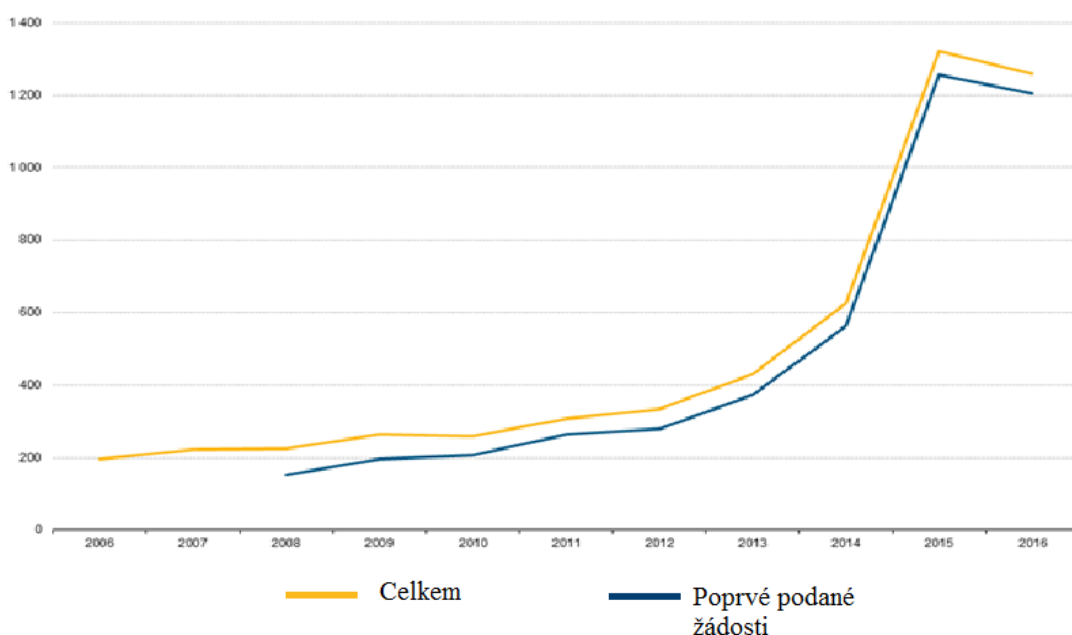
Míra neúměrných nákladů na bydlení je definována jako podíl populace, která platí za nájem 40 % a více dostupného příjmu domácnosti. Například v Řecku dosáhla tato míra u migrantů 63,5 %, ve Španělsku 38,9 %, v Portugalsku 32,9 % a ve Velké Británii 31,3 %. Naopak nízký podíl byl ve Francii, dosáhl výše 10 %. Zde je také možné sledovat, že u států s vyšší mírou neúměrných nákladů na bydlení je ekonomická aktivita migrantů vyšší než aktivita domácího obyvatelstva. (Eurostat 2015)

6.4.4 Změny migrace do EU v posledních letech

Jak je možné vidět z následujícího grafu č. 3, od roku 2013 začalo značným tempem růst množství žádostí o azyl, stejně jako bylo možno sledovat značné množství migrantů, kteří se snaží dostat do Evropy nelegálně. Krize měla prakticky volný průběh skoro 5 let s tím, že údaje z roku 2013 už začaly být závažné. Migrace dosáhla svého vrcholu v období 2014 a 2015 kdy se jednalo o více než 2 miliony osob snažících se dostat do EU.

Lze ale říci, že i přes značné pochybnosti, se situace začíná uklidňovat. V roce 2016 lze sledovat pokles žádostí o azyl podaných v EU o přibližně 53 tisíc a agentura Frontex hlásí dobré výsledky v oblasti nelegální migrace. Za první čtvrtletí roku 2017 bylo detekováno pouze 10 % nelegálních migrantů oproti roku 2016, což je značný pokles (Frontex 2017).

Graf č. 3: Vývoj žádostí o azyl v EU – 28 v letech 2006-2016

Zdroj: Eurostat, 2017

6.5 Dopad migrační krize na EU

Následující část se zabývá analýzou výše zmíněných statistických informací s cílem zjistit ekonomickou prospěšnost současné migrační vlny.

6.5.1 Ekonomické dopady

V první řadě je třeba shrnout náklady, které Evropská unie vydává na migrační politiku. Náklady jsou zkoumány za rok 2014–2020 a jedná se především o:

- 1) výdaje přímo spojené s migrací, které představují 10,5 miliardy eur v položce na závazky a 8,7 miliardy eur v položce na platby, konkrétně šlo o:
 - a. udržování Schengenského prostoru,

- b. fungování agentur Frontex a dalších,
 - c. výdaje na migrační politiku a systémy řízení,
 - d. bezpečnost vnitřního prostoru EU,
- 2) výdaje nepřímě spojené s migrací činí 27,7 miliard eur v položce na závazky a 27 miliard eur v položce na platby, konkrétně jde o:
- a. výdaje na vnější politiku,
 - b. rozvojová a sociální pomoc zemím třetího světa,
 - c. zahraniční a bezpečnostní politika,

Za období 2014-2016 přišlo do Evropy více než 3 miliony uprchlíků. I při ekonomické aktivitě u necelých 70 % z nich, lze očekávat lehce pozitivní ekonomický dopad, který ovšem v krátkodobém hledisku nemůže zaplatit náklady, které jsou s migrací ze třetích zemí spojeny. (Eurostat 2017)

Největší pozitivní ekonomický dopad lze očekávat v zemích jako Řecko, Španělsko nebo Itálie, kde jsou migranti dokonce ekonomicky aktivnější než místní obyvatelstvo. Ovšem v zemích jako Německo, Francie a Velká Británie lze předpokládat, že zatížení sociálního systému vyrovná přínosy z migrace.

Na vnitřní poptávku EU bude mít migrace také pozitivní dopad. Migranti sice nezvedají poptávku tolik, jako domácí obyvatelstvo, ale jejich dopad rozhodně není zanedbatelný, především v období demografického poklesu. (Palát 2015)

6.5.2 Sociální dopady

Janáčková (2016) ve své cost-benefit analýze současné migrační vlny uvádí, že jeden ze závažných problémů je rozměňování homogenní a koherentní Evropské společnosti, která je pro další Evropský vývoj nenahraditelná. Tento argument má značnou váhu. Nejen že množství přichozích migrantů ze třetích zemí je vysoké a „ředí“ Evropskou společnost tím, že přichází s jiným náboženstvím, jinými zvyky či sociálními návyky. Navíc se společnost prakticky v každé zemi unie rozdělila na zastánce a odpůrce migrace.

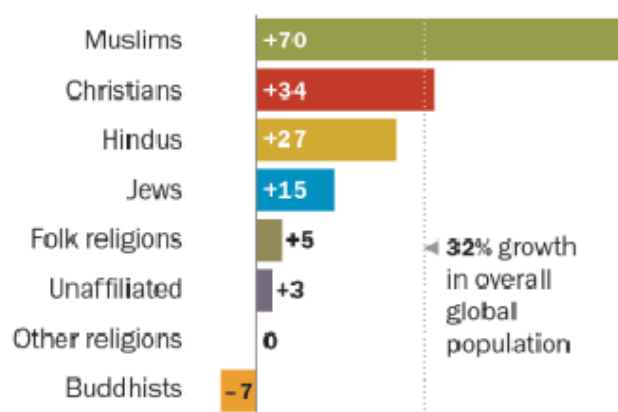
Dalším dopadem migrační vlny jsou teroristické útoky. Například střelba ve Francii v listopadu 2015 si vyžádala 130 mrtvých a asi 350 zraněných. Sebevražedné výbuchy v Bruselu v březnu 2016 si vyžádaly 32 obětí a 340 zraněných. V červenci 2016 ve francouzském Nice došlo k vjetí kamionu do davu. Obětí bylo 84. Ke všem těmto útokům se přihlásil Islámský stát. Důvody jsou tedy náboženské povahy.

Vlna migrace s sebou přináší zvýšenou zločinnost. V roce 2015 vzrostla zločinnost v Německu o 79 %, absolutně o více než 208 000 incidentů. Statistiky ve Švédsku (2012) ukazují, že 2 % muslimské populace má na svědomí 77 % pokusů o znásilnění. V roce 2016 Švédská vláda hlásí již 500 000 sexuálních útoků, což se rovná 2 útokům každého migranta mužského pohlaví. Rakousko hlásí zdvojnásobení kriminality v roce 2016 z důvodů velkého množství migrantů. (Word press 2016)

Dle výzkumu centra Pew reserch činila muslimská populace v roce 2010 v Evropě přes 20 000 000, z toho přes 4 760 000 v Německu (asi 5,8 % celé populace), 4 710 000 ve Francii (7,5 % populace), necelé 3 miliony ve Velké Británii (4,8 %) a více než 2 200 000 v Itálii (3,7 %). Navíc toto jsou data z období ještě před vypuknutím migrační krize a nárůst muslimů v Evropě byl od té doby značný.

Předpovědi Pew reserch centra uvádějí, že do roku 2060 budou muslimové tvořit 10 % celkové evropské populace a 24,1 % světové populace. Předpokládá se, že do roku 2060 se zvedne množství muslimů o 70 %, což je více než u jakéhokoliv jiného náboženství. Tyto skutečnosti jsou graficky znázorněny v grafu č. 4. Navíc fertilita muslimů celosvětově je 3,1, značně více než u jakéhokoliv jiné náboženské skupiny.

Graf č. 4: Změny ve struktuře světového náboženství 2016 - 2060

Zdroj: Pew reserch center, 2017

To pro Evropu znamená spíše problémy, protože rostoucí muslimská populace, spolu s rostoucí nenávisť vůči muslimům může způsobit ztrátu homogenity ve společnosti, sociální problémy a otevřít prostor pro extremistické politické strany, které takto mohou snadno nabývat na popularitě. (Buriánek, 2003)

6.6 Přístup vybraných států

V rámci migrační krize je také vhodné zhodnotit přístup jednotlivých států. Pro účely této práce poslouží Německo, jako příklad země, která otevřeně migranty přijímá a Česká Republika, která se přijímání migrantů brání. Rozdíl mezi těmito zeměmi je značný, jak po sociální, tak po ekonomické stránce.

Paradoxně Německo, které je migrantům otevřenější než Česká Republika, vykazuje mnohem horší výsledky v ekonomické aktivitě migrantů ze zemí mimo EU než právě Česká Republika.

6.6.1 Německo

Německá migrační politika má svoje kořeny již v polovině 50. let, kdy si Německo v rámci poválečné obnovy pozvalo velké množství gastarbeiterů („pozvaných pracovníků“). Pro program Gastarbeit bylo několik důvodů. Německo bylo na vysoké technologické úrovni a díky rychlému obnovení po válce se mluvilo o „ekonomickém zázraku.“ To znamená velké množství kapitálu a málo pracovní síly, která po 2. sv. v. v Německu chyběla.

Dalším důvodem byla stavba Berlínské zdi, která prakticky snížila množství migrující pracovní síly z Východního Německa na nulu. Navíc Německo nabízelo příležitost pro gastarbeitery, aby nabyli nové zkušenosti, které jim pomohou při následné obnově jejich země. Program vznikl na základě podepsání bilaterálních smluv nejprve s Itálií v roce 1955, poté se Španělskem a Řeckem v roce 1960, následně s Tureckem v roce 1961, Marokem v roce 1963 a později i s dalšími státy. Postupem času ovšem průzkumy ukázaly, že příjem z migrantů je nižší než sociální náklady vynaložené pro nezaměstnané migranty, a proto byl program Gastarbeit ukončen. Následovalo spuštění programu na návrat imigrantů do země původu. (Migrationpolicy 2004)

Současná německá migrační politika se ukázala být značně liberální a Německo otevřeně hlásilo, že migranty přijme, což se i stalo. Důkazem pro toto tvrzení může být prohlášení šéfa Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky Manfreda Schmidta. Ten řekl, že „Nemůžeme nastavit žádný horní limit, když jde o lidi, kteří prchají před pronásledováním a potřebují ochranu.“ (Parlamentní listy 2015). Svojí vinu na množství migrantů směřujících do Německa nese i liberální politika, kterou prosazovala německá kancléřka Angela Merklové, která sama přiznala, že neúspěšná migrační politika jí prohrála volby v zemských parlamentních volbách.

Německá imigrační politika vychází z imigračního zákona, který vstoupil v platnost v roce 2005 a ustanovuje podmínky vstupu cizinců, účely vstupu, azylové řízení a ukončení pobytu.

Novela tohoto zákona přišla v roce 2007 a zohledňovala 11 směrnic EU o pobytu a azylu. Jednalo se o směrnice předcházející fiktivním sňatkům z vízových důvodů, ke zvýšení vnitřní bezpečnosti a především snaha o podporu integrace legálních migrantů.

Dalším důležitým krokem bylo v roce 2012 zavedení tzv. „modrých karet“ na základě směrnice Rady EU. Modré karty fungují podobně jako krátkodobá víza, ale se dvěma rozdíly. Jsou dávány pouze migrantům s vysokou kvalifikací (minimálně vysokoškolské vzdělání) a je jednodušší tak získat povolení k pobytu.

V rámci spojování rodin musí cizinec žijící v Německu mít povolení k pobytu nebo být vlastníkem modré karty a obývat dostatečně velký bytový prostor, aby po příchodu rodiny nedošlo k přelidnění domu. Navíc musí být splněny další podmínky o stavu bydliště, aby se mohla připojit rodina. Toto se ovšem v březnu roku 2016 změnilo a dočasně se pozastavila možnost příchodu rodin uprchlíků o dva roky.

Další změnou je seznam tzv. „bezpečných zemí,“ ze kterých migranti nebudou mít nárok na azyl. Od roku 2016 se jedná o Alžírsko, Tunisko a Maroko. V roce 2015 se na seznamu objevila Albánie, Kosovo a Černá Hora.

Německo se tedy uzavírá nově příchozím migrantů, ačkoliv ne úplně. Je vidět, že se Německo snaží oddělit země, jejichž obyvatelé nezbytně potřebují azyl a země, jejichž obyvatelé na azyl nemají nárok. Omezuje tak slučování rodin a až do května letošního roku bude provádět namátkové kontroly na hranicích. (Auswaertiges 2015)

6.6.2 Česká Republika

Česká republika je oproti Německu značně konzervativnější v přístupu k migraci. Lze to sledovat na názorech politiků, lidí, ale například i v odvolání k Evropskému soudu, které podala Česká Republika proti rozhodnutí Evropské rady o povinných kvótách přerozdělení migrantů.

Toto jednání je ovšem iracionální, protože Česká Republika není z hlediska svého sociálního systému pro imigranty tak lákavá, jako například Německo, takže nehrozí větší zatížení sociálního systému. Navíc migranti ze třetích zemí vykazují dokonce větší ekonomickou aktivitu (viz. podkapitola 6.4.1) než domácí populace, což například o Německu říci nelze. Dalším důkazem může být například tvrzení guvernéra České národní banky Jiřího Rusnoka. Ten tvrdí, že zbytečně složitý systém pracovních povolení zabraňující importu pracovní síly, je fatálně chybný. Svoje tvrzení podkládá tím, že exportéři mají zakázky, ale z důvodu nedostatku pracovních sil, musí část odmítnout. Rusnok kritizuje nynější pravidla zaměstnávání cizinců,

kteří vedou pouze k nekalé soutěži, kdy firmy najímají přes pracovní agentury cizince, kteří mají pracovní povolení v jiné zemi. (hospodářské noviny 2017)

Postoj České Republiky lze charakterizovat i názory posledních dvou prezidentů. Miloš Zeman se například v rozhovoru pro Financial Times vyslovil pro deportaci migrantů do prázdných částí Afriky nebo na prázdné ostrovy v Řecku. Václav Klaus tvrdí, že zavedené kvóty přerozdělování migrantů jsou jen pozvánkou pro další migranty. Řešením je podle něj naopak vyslat z Evropy zprávu, že kdo se nelegálně dostane do Evropy, bude okamžitě poslán zpátky. Tento přístup naopak kritizuje například rakouský ministr obrany Hans Peter Doskozil, který prohlásil, že nelze dále tolerovat, aby se čistý příjemce dotací EU „obrátil k problému zády.“ (Česká Justice 2016)

Pro Českou Republiku může být migrační krize (ale i migrace obecně) velkým přínosem, kterému se ovšem bráníme. Česká nezaměstnanost je na velice nízké úrovni a pracovní síly přesto chybí. Rusnok například uvádí, že vpuštěním 100 000 migrantů například z Ukrajiny, by mohlo dojít k navýšení HDP i o několik procent. (Hospodářské noviny 2017)

Toto tvrzení ovšem neplatí pouze o Evropských migrantech, ale i o migrantech z Blízkého východu a Afriky. Jak dokazují statistiky pracovní aktivity migrantů ze zemí EU, Česká ekonomice by prospěla i tato migrace, které se ovšem až zoufale brání. Statistiky ministerstva vnitra (2016) uvádí, že za rok 2015 bylo v České Republice podáno 1525 žádostí o mezinárodní ochranu, z toho 45,5 % z Ukrajiny, 8,8 % ze Sýrie a 8,4 % z Kuby. Azyl byl udělen pouze 71 osobám a 399 osob získalo tzv. doplňkovou ochranu. Ve srovnání s Německem se v relativním pojetí jedná o pouhých 18,5 % žadatelů o azyl, ze kterých Česká Republika přijala pouze velice malou část.

6.7 Dopady migrace na soudržnost Evropské unie

Dopady migrační krize na soudržnost EU by mohly být fatální. Hlavním problémem pro Evropskou unii je neschopnost zaujmout jednotné stanovisko v migrační politice i k situaci na Blízkém východě a Severu Afriky. Největším problémem je nedosažitelný konsenzus mezi všemi 28 členskými státy. Evropská unie tedy nemůže efektivně jednat v oblasti migrační politiky tak, aby nenarušila suverenitu jednotlivých států. (Švajdová 2015)

Fatální dopady se mohou také projevit, pokud ani nadále nedojde k úplnému zabezpečení vnitřních hranic a nadále bude omezován schengenský prostor. Pokud toto povede k jeho rozpadu, popřípadě vzniku „minischengenu,“ dojde k rozpadu jedné ze základních výhod

integrace, na níž Evropská unie stojí. Sice tomu, že by se schengenský prostor nadále uzavíral, nic nenasvědčuje, zároveň ale měl být již plně otevřen koncem roku 2016, což se nestalo.

Další rozpor, který způsobuje nejednotná migrační politika, je kritika států, které jsou čistými příjemci dotací (jako například Česká Republika), ale odmítají se podílet na řešení migrační krize. Toto chování zkritizoval na summitu Evropské rady například italský premiér Matteo Renzi nebo bývalý rakouský spolkový kancléř Werner Faymann. (Ústav mezinárodních vztahů 2016) Toto je hlavní rozpor mezi státy EU. Pokud nedojde k ustanovení jednotné politiky na základě konsenzu, může nastat situace, kdy tyto státy budou tlačeny Evropskou unií do zapojení se v řešení migrační krize, což jim bude připadat jako porušení jejich suverenity. V takovém případě je více než pravděpodobné, že pravicově extremistické strany začnou nabývat na popularitě, což může způsobit postupný rozklad Evropské unie.

Migrace sebou tedy přináší mnoho nebezpečí pro soudržnost EU. Švajdová (2015) nabízí dvě možná řešení. Prvním řešením je „krok zpět“ k pouze obchodním vztahům a k osamostatnění bezpečnostní a zahraniční politiky. Druhým řešením by naopak byla ještě hlubší integrace, která je ovšem podmíněna silnou a efektivní zahraniční a bezpečností politikou, které zatím v Evropské unii chybí. Hlavní slovo v oblasti migrační politiky by tedy získala Evropská unie. Ovšem vzhledem k rozsáhlosti integrace, doporučuje Švajdová druhou možnost, tedy ještě hlubší integraci, a to z toho důvodu, že ve státech nejvíc zatížených migrací (např. Německo, Řecko, Itálie nebo Švédsko) by mohlo dojít k ekonomické krizi, která by měla dopad na celou Evropu. Navíc za výhodu hlubší integrace považuje schopnost účinně jednat na mezinárodním poli a do budoucna tedy efektivněji řešit jak příčiny, tak dopady mezinárodní migrace.

Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit dopady migrační krize na soudržnost Evropské unie a její ekonomickou situaci. Lze říci, že z ekonomického hlediska je migrace v demograficky upadající Evropě přínosem. Migranti ze zemí mimo EU mají značnou ekonomickou aktivitu a dobře se začleňují do společnosti, tedy podporují ekonomický růst, přispívají do sociálního systému, zvedají odbyt zboží a služeb a do budoucna kompenzují ubývající množství domácí populace.

Z hlediska soudržnosti EU nelze přesně odhadnout následující vývoj, ale vzhledem k tomu, že množství migrantů do Evropy začíná postupně klesat, a především se daří eliminovat nelegální migraci, lze očekávat, že na soudržnost EU nebude mít migrační krize další zásadní dopady. Důležitý je v tomto ohledu především další vývoj schengenského prostoru, který byl od roku 2015 značně omezován. Lze ale předpokládat, že k plnému otevření schengenského prostoru dojde již v květnu, nejpozději srpnu roku 2017, kdy bude dosažena doba 2 let, která je dle Schengenské smlouvy maximální dobou pro zavádění hraničních kontrol

V současné době je pro Evropskou unii kritická především neexistence jednotné migrační politiky. Pokud nevznikne silná a především jednotná migrační politika lze očekávat další rozpory mezi státy, které v konečném důsledku mohou znamenat krok zpět a přesun z politické integrace na pouhou hospodářskou integraci.

Za přínos této práce považuji především poukázání na problematiku nejednotné migrační politiky. Pokud státy EU urychleně nedojdou ke konsenzu, nebo pokud jednotlivé státy nezačnou sledovat zájmy Unie jako celku, může dojít k rozporu nejen mezi státy, ale i obyvateli. Tato nejednotnost může mít za následek růst popularity extremistických politických stran, což je velice nebezpečné.

Závěrem lze říci, že v rámci celé EU se zatím přínosy z migrace a náklady na migraci rovnají. Záleží samozřejmě na preferencích hodnot, které hodnotící zastává. Ovšem ne v každém státu EU jsou dopady mezinárodní migrace stejné a nelze je tedy ani stejně hodnotit. Dopady mezinárodní migrace lze považovat za pozitivní v relativně chudších jižních státech jako Řecko nebo Itálie, které vykazují podstatně větší ekonomickou aktivitu migrantů. Naopak ve vyspělých západních státech jako Německo, Francie nebo Švédsko nelze mluvit o celkových přínosech, neboť migranti ze třetích zemí ani z daleka nedosahují stejné ekonomické aktivity jako domácí populace. Navíc značně zvyšují kriminalitu a množství teroristických útoků.

Mezinárodní migrace s sebou přináší mnoho pozitivních i negativních faktorů, jak tato práce uvádí. Je proto potřeba tyto faktory dlouhodobě, ale především objektivně hodnotit a utvořit politiku, která bude jednotná pro celou Evropskou unii a bude minimalizovat rizika migrace a maximalizovat její přínosy.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Ekonomické příčiny migrace dle ekonomické teorie.....	12
Tab. č. 2: Výdajové hlavy 2015-2017 související s migrační krizí.....	21
Tab. č. 3: Vývoj nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU.....	27
Tab. č. 4: Množství imigrantů směřujících do EU dle národnosti.....	40
Tab. č. 5: Vývoj žádostí o azyl 2010-2015.....	41
Tab. č. 6: Ekonomická aktivita domácí populace a migrantů dle oblasti původu.....	43

Seznam grafů

Graf č. 1: Dopady migrace v modelu duálního trhu práce.....	25
Graf č. 2: Azylové hlavy v EU podle země původu v roce 2015.....	41
Graf č. 3: Vývoj žádostí o azyl v EU – 28 v letech 2006-2016.....	45
Graf č. 4: Změny ve struktuře světového náboženství 2016 - 2060.....	48

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Proces schvalování rozpočtu.....	20
---	----

Seznam použitých zkratk

Apod.	a podobně
EEAG	European Economic Advisory Group
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní produkt
SIS	Schengenský informační systém
VIS	Vízový informační systém

Seznam použité literatury

Tištěné publikace

BŘICHÁČEK, Tomáš a kol. *Vstup do schengenu: výhody a nevýhody*. 1. vyd. Praha: CEP, 2008. ISBN 978-80-86547-96-1.

BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. ISBN 802-7168-754-5.

DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1552-3.

GABAL, Ivan. *Etnické menšiny v Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G PLUS, 1999. ISBN 80-86103-23-4.

JANÁČKOVÁ, Stanislava a kol. *Masová migrace: Záchrana, nebo zkáza Evropy?* 1. vyd. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-007-7.

LACINA, Lubor a kol. *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-077-2.

LACINA, Lubor, ROLNÝ, Ivo. *Globalizace, etika, ekonomika*. 3. vyd. Praha: Key publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-62-5.

KASÁKOVÁ, Zuzana a kol. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 200. ISBN 978-80-7367-818-0.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2015. ISBN 978-80-7418-230-3.

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2014. ISBN 978-80-7408-031-9.

Internetové zdroje

HENIG, David. *Migrace*. In: Antropoweb [online]. [cit. 26. 3. 2017]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/15623/1/Henig.pdf>

KOMINÍKOVÁ, Magda. *Jak se vyvíjela azylová politika EU před migrační krizí*. In: Euroskop [online]. 3. 5. 2016. [cit. 28. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27321/clanek/jak-se-vyvijela-azylova-politika-eu-pred-migracni-krizi/>

Pohyb obyvatelstva v hl. m. Praze v roce 2015. In: Český statistický úřad [online]. 21. 3. 2016 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/pohyb-obyvatelstva-v-hl-m-praze-v-roce-2015>

Základní informace o EU. In: Evropská unie [online]. 18. 4. 2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs

BRAHUŠIAK, Igor. *Instituce EU*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>

BRAHUŠIAK, Igor. *Evropská Rada*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/90/sekce/evropska-rada/>

BRAHUŠIAK, Igor. *Rada EU*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-eu/>

KUCHAŘOVÁ, Alžběta. *Evropský parlament*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>

BLAHUŠIAK, Igor. *Evropský soudní dvůr*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/101/sekce/evropsky-soudni-dvur/>

KRUTÍLEK, Ondřej. *Rozpočet EU*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>

Rozpočet EU na rok 2016. In: Evropská rada [online]. 7. 4. 2017 [cit. 26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-annual-budget/2016/>

Rozpočet EU na rok 2017. In: Evropská rada [online]. 10. 4. 2017 [cit. 26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-annual-budget/2017/>

Rozpočet EU na rok 2015. In: Evropská rada [online]. 28. 4. 2015 [cit. 26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-annual-budget/eu-budget-2015/>

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. In: Europaen union [online]. 22.4.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_cs

GABŘIŽOVÁ, Zuzana. *EU v roce 2017: vnitro a spravedlnost*. In: EurActiv.cz [online]. 17.1.2017. Poslední změna 18.1.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/vnitro-a-spravedlnost/eu-v-roce-2017-vnitro-a-spravedlnost/>

KRUTÍLEK, Ondřej. *Změny po lisabonské smlouvě*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8900/sekce/zmeny-po-lisabonske-smlouve/>

RAFFAELLI, Rosa. *Přistěhovalecká politika*. In: Evropský parlament [online]. 01/2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.3.html

URBAN, Luděk. *Základní informace o vnitřním trhu*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>

Harmonised unemployment rate by sex. In: Europa.eu [online]. 11.8.2016 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>

Unemployment statistics. In: Europa.eu [online]. 02/2017. Poslední aktualizace 3.4.2017 11:08 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics#Youth_unemployment_trends

Unemployment rate 2004-2015 (%). I.: Europa.eu [online]. 11/2016. Poslední aktualizace 3.11.2016 12:42 [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Unemployment_rate_2004-2015_\(%25\)_new.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Unemployment_rate_2004-2015_(%25)_new.png)

Pracovní mobilita je klíčová pro řešení demografických problémů a nedostatku pracovních sil v EU. In: Europa.eu [online]. 18.9.2014. Poslední aktualizace 24.1.2017 [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1016_cs.htm

Schengenský prostor. In: Europa.eu [online]. 2014 [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: http://publications.europa.eu/resource/cellar/09fcf41f-ffc4-472a-a573-b46f0b34119e.0020.01/DOC_1

Schengenský informační systém. In: Mzv.cz [online]. [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/copenhagen/cz/konzularni_a_vizove_informace/schengensky_informacni_system_sis/index.html

NOVÁK, Pavel, KOPECKÁ, Pavla. *Schengenský informační systém SIS II spuštěn*. In: Mzv.cz [online]. [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/schengensky-informacni-system-sis-ii-spusten.aspx>

KOMINÍKOVÁ, Magda. *EU má za sebou první rok „horké fáze“ migrační krize*. In: Euroskop [online]. © 2005-2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27684/clanek/eu-ma-za-sebou-prvni-rok-horke-faze-migracni-krize/>

Prodlužme hraniční kontroly uvnitř Schengenu, píše do Bruselu šest zemí EU. In: Novinky.cz [online]. © 2003–2017 [cit. 2. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/402194-prodluzme-hranicni-kontroly-uvnitř-schengenu-pise-do-bruselu-sest-zemi-eu.html>

RAFFAELLI, Rosa. *Přistěhovalecká politika*. In: Evropský parlament [online]. 01/2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_5.12.3.pdf

Evropský program pro migraci. In: Europa.eu [online]. 2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_cs.pdf

MÍKA, Robert. *"Arabské jaro" začalo před pěti lety v Tunisku, změnilo se na "arabskou zimu"*. In: Securitymagazin.cz [online]. 14.12.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/arabske-jaro-zacalo-pred-peti-lety-v-tunisku-zmenilo-se-na-arabskou-zimu-1404048438.html>

Key Statistics on migration in OECD countries. In: oecd.org [online]. © 2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/mig/keystat.htm>

Asylum statistics. In: Europa.eu [online]. 13.3.2017. Poslední aktualizace 16.3.2017 12:37 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

Statistika migrace a migrující populace. In: Europa.eu [online]. 05/2016. Poslední aktualizace 17.3.2017 16:49 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs

HEJL, Jan a kol. *Kolik lidí opravdu přišlo do Evropy a proč je mylné mluvit o invazi. Fakta a mýty o uprchlících*. In: Zprávy.aktualne.cz [online]. [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/grafika-uprchlici-2015/r~8bf2c0b2d0ce11e59c4a002590604f2e/?redirected=1491663903>

RENDLOVÁ, Kateřina. *Vyhodnocení nelegální migrace za rok 2015*. In : policie.cz [online]. 4.2.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-nelegalni-migrace-za-rok-2015.aspx>

Frontex publishes Risk Analysis for 2017. In: Europa.eu [online]. 15.2.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/frontex-publishes-risk-analysis-for-2017-CpJiC8>

Arrival of migrants in February: surge in Italy, drop in Greece. In: Europa.eu [online]. 15.3.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/arrival-of-migrants-in-february-surge-in-italy-drop-in-greece-8F7H77>

Fewer migrants at EU borders in 2016. In: Europa.eu [online]. 6.1.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://frontex.europa.eu/news/fewer-migrants-at-eu-borders-in-2016-HWnC1J>

File:Activity rates, by groups of country of citizenship and age groups, 2015. In: Europa.eu [online]. 1.1.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Activity_rates,_by_groups_of_country_of_citizenship_and_age_groups,_2015.png

Statistika zaměstnanosti. In: Europa.eu [online]. 08/2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/cs

Migrant integration statistics – education. In: Europa.eu [online]. 04/2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_education

Migrant integration statistics – housing. In: Europa.eu [online]. 02/2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_housing

Germany: Merkel Muslim crimes increased by 79% in 2015, or 208,344 incidents. In: muslim statistics [online]. 18.2.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:

<https://muslimstatistics.wordpress.com/2016/02/18/crime-by-merkel-muslims-in-germany-went-up-by-79-last-year/>

Austria Notes Muslim Migrant Crime Doubles in One Year. In: muslim statistics [online]. 23.1.2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:

<https://muslimstatistics.wordpress.com/2017/01/23/austria-notes-migrant-crime-doubles-in-one-year/>

Sweden's Muslim problem: Half a million women sex attacked in a year. In: muslim statistics [online]. 5.1.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:

<https://muslimstatistics.wordpress.com/2016/11/05/swedens-muslim-problem-half-a-millions-women-sex-attacked-in-a-year/>

Sweden: est 77% of rapes committed by 2% Muslim male population – Crime statistics. In: muslim statistics [online]. 19.3.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <https://muslimstatistics.wordpress.com/2015/03/19/sweden-77-6-percent-of-all-rapes-in-the-country-committed-by-muslim-males-making-up-2-percent-of-population/>

HACKETT, Conrad. *5 facts about the Muslim population in Europe.* In: Pew Research [online]. 19.7.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/07/19/5-facts-about-the-muslim-population-in-europe/>

KLASNA, Filip. *Největší teroristické útoky v Evropě od roku 2000.* In: securitymagazin.cz [online]. 15.7.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/nejvetsi-teroristicke-utoky-v-evrope-od-roku-2000-1404051680.html>

Germany: Immigration in Transition. In: Migracion Policy Institute [online]. 1.7.2014 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/germany-immigration-transition>

Za porážku může migrační politika, uznala Merkelová. In: zpravy.idnes.cz [online]. 5.9.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/merklova-volby-neuspech-kritika-uprchlicka-politika-p0p-/zahranicni.aspx?c=A160905_104223_zahranicni_ert

Immigration Act. In: auswaertiges-amt [online]. 24.7.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://www.auswaertiges-amt.de/sid_2E1DF2306B17415B4909B8F504CFE142/EN/EinreiseUndAufenthalt/Zuwanderungsrecht_node.html

ROUSEK, Leoš a kol. *Pustíme do Česka cizince, nedostatek pracovníků brzdí ekonomiku, říká guvernér ČNB Rusnok.* In: Hospodářské noviny [online]. © 1996-2017 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65691310-rusnok-pustme-do-ceska-cizince>

Často kladené dotazy. In: clovekvtsni.cz [online]. 2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/migrace/info/casto-kladene-dotazy>

Zeman chce migranty deportovat do pustiny. Zaorálek: To není postoj ČR. In: zpravy.idnes.cz [online]. 2.10.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/milos-zeman-rozhovor-financial-times-uprchlici-f5u-/zahranicni.aspx?c=A161002_111538_zahranicni_pku

Rakouský ministr zkritizoval ČR za přístup k migrační krizi. In: ceska-justice.cz [online]. 27.2.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2016/02/rakousky-ministr-zkritizoval-cr-za-pristup-k-migracni-krizi/>

Přísná, ale férová evropská azylová politika – poslední návrhy jsou na světě. In: europa.eu [online]. 22.4.2017 [cit. 23.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/czech-republic/160715_spolecna_evropska_azylova_politika_cs

Války USA jsou jen byznys; Libye – nejúspěšnější africká země je dnes jen stát na papíře? In: olser.cz [online]. 28.4.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://olser.cz/10797/valky-usa-jsou-jen-byznys-libye-nejuspesnejsi-africka-zeme-je-dnes-jen-stat-na-papire/>

Visa Information System (VIS). In: europa.eu [online]. [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-information-system_en

Vízový informační systém. In: mzv.cz [online]. 10.2.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/kyiv/cz/viza_a_konzularni_informace/informace_pro_cestu_a_pobyt_ceska/schengenske_vizum/vizovy_informacni_system.html

BARTAS, David. *Role NATO ve svržení Kaddáfího režimu v Libyi.* In: davidbartas.cz [online]. 3.11.2013 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://davidbartas.cz/role-nato-ve-svrzeni-kaddafiho-rezimu-v-libyi/>

Uprchlíci a migranti. In: lidskaprava.cz [online]. [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti>

Společný evropský azylový systém. In: europa.eu [online]. © 2014 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_cs.pdf

SCHUSTEROVÁ, Kamila, VRBOVÁ, Daniela. *Je migrace v EU přínosem nebo zátěží? Evropská migrační unie odlišuje euroobčany od eurocizinců.* In: rozhlas.cz [online]. 17.4.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/zaostreno/_zprava/je-migrace-v-eu-prinosem-nebo-zatezi-evropska-migracni-unie-odlisuje-euroobcany-od-eurocizincu--1479858

Návrat k Schengenu: *Komise navrhuje plán pro obnovu fungování schengenského systému.* In: europa.eu [online]. 4.3.2016 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-585_cs.htm

Schengenský prostor: *Rada doporučuje prodloužení kontrol na vnitřních hranicích.* In: Europa.eu [online]. 7.2.2017 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/02/07-prolongation-border-controls/>

Dublinský systém. In: Mzv.cz [online]. 29.1.2016 [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

Německo přijme neomezený počet uprchlíků. Ve Švédsku budou po včerejší události možná opatrnější. In: Parlamentnilisty.cz [online]. © OUR MEDIA a.s. 2009-2017

[cit. 5.4.2017]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nemecko-prijme-neomezeny-pocet-uprchliku-Ve-Svedsku-budou-po-vcerejsi-udalosti-mozna-opatrnejsi-397261>

ŠVEJDOVÁ, Lucie. *Čas pro změnu? Migrační krize obnažila problémy EU*. In: IIR.CZ [online]. 2.2.2015 [cit. 5.4.2017]. Dostupné z:<http://www.iir.cz/article/cas-pro-zmenu-migracni-krize-obnazila-problemy-eu>

Eighth biannual report on the functioning of the Schengen area. In: Europa.eu [online]. 2015 [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/borders-and-visas/schengen/docs/eighth_biannual_report_on_the_functioning_of_the_schengen_area_en.pdf

KOVÁŘ, Jan a kol. *Migrační krize a její možné implikace na vnitřní chod EU*. In: IIR.CZ [online]. [cit. 5.4.2017]. Dostupné z: http://www.dokumenty-iir.cz/PolicyPapers/pp_Benes_Eberle_Kovar_2016.pdf

Abstrakt

KROUZA, Vítězslav. *Současná migrační krize a její dopady na EU*. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 63 s., 2017

Klíčová slova:

Mezinárodní migrace, současná migrační vlna, Evropská unie, jednotný evropský trh, Schengenský prostor

Bakalářská práce se zabývá dopady současné migrační krize na Evropskou unii. Je rozdělena do několika částí, první část se zabývá teoretickými východisky pro problematiku migrace, druhá část se zabývá Evropskou unií a jejími institucemi ve spojitosti s migrací, třetí a čtvrtá část pojednává o dopadech migrační krize na schengenský prostor a jednotný trh. Pátá část se zabývá migrační politikou EU a poslední část analyzuje a hodnotí současnou migrační krizi a její dopady na EU.

Abstract

KROUZA, Vítězslav. The Current migration crisis and its impact on the EU. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 63 p., 2017

Key words:

International migration, current migration wave, European Union, united European market, Schengen area

Bachelor thesis is focused on current migration crisis and its impact on European Union. It is divided into several parts. First part deals with theoretical basis for the migration issue, second part deals with European Union and its institution in connection with migration, third and fourth part are about impact of migration crisis on schengen area and united market. Fifth part deals with EU migration policies and last part analyze and rate current migration crisis and its impact on EU.